

MINISTERUL ARTELOR

M U Z E U L
ZAMBACCIAN

B U C U R E Ş T I

1 9 4 7

M I N I S T E R U L A R T E L O R

M U Z E U L
Z A M B A C C I A N

B U C U , R E Ș T I

1 9 4 7

Conturată la început timid, cu firești ezitări și legată aparent de un oarecare snobism, curent în societatea actuală, dar mai cu seamă de prejudecățile burgheze ce se cereau înfrânate, colecția K. H. Zambaccian s'a impus treptat, purificându-se final într'un ansamblu plastic unitar, organizat și instructiv, înălțat — mai mult prin voința și viziunea colecționarului decât prin intervenția oficialității — la rangul de Muzeu.

Cercetătorul, autohton sau străin, care vrea să cunoască arta românească modernă în ceiace are ea mai caracteristic și mai reprezentativ, nu poate ocoli casa construită cu gust, înțelegere și chibzuială de către arhitectul G. D. Gallin în Str. Ing. Al. Davidescu Nr. 21, unde sunt adăpostite comorile lui Zambaccian.

Din punct de vedere muzeal, de bună seamă că unele amenajări și completări sunt neapărat necesare. Ministerul Artelor cunoaște și-și va împlini rostul său. Dar și în distribuirea actuală a spațiilor, a panourilor și a surselor de lumină, o bună parte din operele adunate de Zambaccian sunt de ajuns de bine puse în valoare.

La solemnitatea semnării actului prin care, în Martie 1947, casa aceasta a trecut cu întregul ei conținut de artă, în patrimoniul Statului, am subliniat sensul pilduitor al daniei:

O viață de om și o pasiune generoasă își găsesc astăzi împlinirea: colecția Zambaccian, alcătuită cu trudă, cu pricepere mereu verificată și cu renunțări multiple, se integrează în patrimoniul artistic al Statului, așa cum ctitorul ei s'a integrat definitiv în națiunea română, care-l revendică printre cei mai vrednici fii ai săi.

Pentru critica de artă, actul solemn al acestei danii are deopotrivă un aspect estetic și un aspect moral. Asupra laturii estetice, asupra valorii și cuprinsului colecției Zambaccian s'a scris și s'a vorbit deajuns. Nu se poate sublinia însă destul și nu este inutil să relevăm stăruiitor semnificația morală a gestului de Mecena al unui om care în realitate nu mai este de mult bogat în sensul curent al cuvântului.

Cunoaștem — și nu-s desparte — colecționari mult mai „înstăriți”, posesori ai unor ansambluri artistice, numeric mult mai valoroase, dar mult mai lesnicios înjghebate, care nu s'au gândit și nu se gândesc să restituie națiunii nici măcar bucuria de a le contempla. Inghesuite avar și egoist în pivnițe și'n lăzi, evacuate meschin în cule necercetate de nici un ochi iscoditor, de nicio curiozitate de comentator, de niciun artist avid să le cunoască și să învețe, operele acestea ce tănuiesc poziții caracteristice ale artei românești îngroapă de decenii cunoașteri și valori pe care nicio lege nu le poate smulge rapacității „estetice” a unor proprietari fără alt merit decât avutul.

Iată de ce, gestul lui Zambaccian — care nu dă din puținul ce i-a mai rămas, ci dă TOT, — dobândește o înaltă semnificație morală.

Să nu ne lăsăm însă, amăgiți de aparențe. Zambaccian nu se desparte, nu s'ar fi putut despărți ușor de rodul atâtor de-

cenii smulse din viața-i sbuciumată. Ctitorul se contopește cu ctitoria. De azi înainte, Zambaccian este el însuși al țării, așa cum, prin semnătura pusă pe actul de danie, colecția sa se contopește cu bunurile spirituale cele mai de preț ale națiunii române.

Să nu ne lăsăm înșelați de lacrima pe care o bănuim mijindu-i în umbra genelor. Lacrima aceasta senină este mărturia bucuriei neîfarmurite a sufletului său închinat exclusiv frumosului.

Il cunosc de mult pe Zambaccian. Ne-am confruntat și ne-am verificat adesea impresiile și judecățile în fața operelor de artă. Niciodată nu l-am văzut însă, mai agitat, mai febril, decât în clipa când mi-a împărtășit gândul acestui dar măreț. Am luat parte la întocmirea inventarului colecției. Măsura el însuși, da indicații, vibra, se dăruia fericit cu fiecare piesă, făcând mai degrabă impresia că el este cel care primește.

Până ieri, fremăta ca în preziua unui eveniment mântuitor. Apăra hotărârea lui irevocabilă cu o căldură, cu o pasiune, cu un entuziasm ce nu se întâlnesc de două ori într'o biată viață de om. „Nu trebuie să se risipească nimic! — spunea el. Dimpotrivă, mă rog lui Dumnezeu să pot întregi, să pot desăvârși darul meu, așa încât colecția aceasta să fie o adevărată școală pentru artiștii și cercetătorii români!..”

Grigoreștii, Andreeștii, Luchienii, Petraștii și Pallazii lui Zambaccian, exemplare unice, armonios grupate împreună cu numeroase alte opere selecționate din activitatea caracteristică a tineretului nostru plastic, oglindesc maturitatea spiritului critic al unui colecționar care s'a dovedit, nu numai în acumulare, dar și în descifrarea înțeleșurilor artei, o minte deschisă și un comentator orientat.

Dar Zambaccian nu s'a mulțumit să cumpere cu gust și să comunice criterii de judecată. Prietenilor săi, colecționari sau

negustori de artă, le-a servit învățăminte, sfaturi pline de cuprinsul adânc al experienței:

„Feriți-vă de tablourile ieftine! — spune el. Un tablou frumos nu e niciodată prea scump. Un tablou slab, oricât ar fi de ieftin, e totuși o pierdere. Decât un tablou slab de un nume mare, mai bine un tablou frumos de un necunoscut. Feriți-vă de tablourile cu certificate: e un semn de slăbiciune. Cele originale nu au nevoie de certificat și nici măcar de iscălitură. Semnătura trebuie căutată în stilul tabloului, în calitatea culorii, în tușa de penel, care-i dă personalitate, viață, valoare...”

Luciditatea gestului de dănie — e momentul s'o subliniem — a găsit la tovarășa de viață și de chin artistic a lui Zambaccian, nu resemnare și îngăduință, ci acordul său deplin. Dealtminteri, ceea ce numesc unii „nebunia lui Zambaccian” a întâlnit la toți ai săi cea mai completă aprobare.

Sărăcit, Zambaccian este astăzi poate unul dintre cei mai bogați în simpatii dintre cetățenii țării.

Se bucură și se va bucura din plin, ca un copil, oridecâteori va descoperi un talent, oridecâteori va putea ajuta un artist sau un om în nevoie. Acest latifundiar de frumuseți, făcându-i fericiți, este în realitate mai fericit decât dânsii.

Asociația Generală a Criticilor din România, mândrindu-se a-l avea Vicepreședinte, aduce prin mine omagiul său omului, colecționarului și criticului Zambaccian, care se dovedește mai bun român decât mulți dintre cei ce se pretind ca atare...

* * *

Dela pânzele marilor deschizători de drum ai picturii române moderne și până la afirmările curajoase ale tineretului plastic contemporan, Muzeul Zambaccian înfățișează etape sintetice sugestive, meșteșugit armonizate.

Panourile grigoresciene evocă figura rembrandtiană a paz-

nicului dela Chailly, intrarea în poetica și mult cântata pădure dela Fontainebleau, vestitele capete de Evrei. idilica țărancă torcând, un autoportret de pătrunzătoare expresivitate, cel mai pregnant și mai frumos colorat din câte cunoaștem,— uleiuri pe pânză și pe lemn, desene în cărbune, conté sau tuș.

Recunoaștem în cei 18 grigorești ai donației toate însușirile majore ale paletei și creionului singuratecului meșter dela Cămpina.

Cu aceeași grijă excepțională a selecționat Zambaccian și andreeștii. „Iarna la Barbizon”, cunoscută astăzi pretutindeni în prezentările noastre dincolo de fruntarii, este una din pieșele de rezistență ale Muzeului.

„Nicăeri, — spunea cu drept cuvânt un admirator al colecției, — pictorul n'a fost mai ascuțit, mai concentrat și mai obiectiv decât aci, în aceste alburi, cenușii și argintii, puse simplu, fără nicio căutare, dar cu o siguranță de paletă și de atmosferă care mi se par neîntrecute...”

„Druinul de țară”, „Margine de sat în amurg”, „Coastă de deal”, sunt tablouri care — ca și atâtea alte pânze ce evocă ancestrala melancolie a plaiurilor muntene — cuprind toată gama emotivă a tristului și dramaticului Ion Andreescu.

Pe un panou întins se desfășoară tonalitățile vibrante, când tunultuoase și tulburătoare, când liniștite și bogate în inovații ale frământatului colorist care a fost Ștefan Luchian.

„El n'a trecut, — constata cândva Emanoil Bucuța, — nici prin academismul, nici prin revoluția cromatică, a Apusului. El e al nostru. Nimeni n'ar putea să spună un nume de meșter străin pe care să-l fi urmat sau dela care să fi împrumutat. A început să umble în pașii lui Grigorescu, dar, cu umblatul lui mai lung și mai băețesc, l-a pierdut curând și a descoperit alte colțuri de vedere și alte lumini, unde era singur. Ce poate fi mai al pământului nostru decât acest pui de om aplecat pe albioară și frecat voinicește pe cap, și ce frăgezime de acuarelă mai adevărată decât acest păr clăbucit, cu smocuri

în care ți se pare că vezi umflându-se și spărgându-se pe rând, bășicile irizate ale săpunului?..."

Mărturisind dragostea de natură și dorul de viață al acestui artist, — paralizat în scaunul de suferință către anii lui din urmă, — trandafirii, crizantemele, macii, tufănelele modeste, ne surâd în nuanțe și armonii puternic individualizate, ne tălmăcesc în graiul lor simplu visul și sensibilitatea delicată a celui mai înzestrat dintre mânuitorii noștri de penel.

Un popas mai îndelungat ne solicită păretele ocupat de pânzele lui Gheorghe Petrașcu. Este cel mai bogat, mai variat și poate mai complet reprezentat, după Luchian. Puternica personalitate de colorist a artistului e închisă deplin, fără goluri și fără nimic de prisos, în ciclul rotund al celor 50 de pânze selecționate cu pasiune neșovăitoare de către Zambaccian.

Ne aflăm în fața unui colț unitar de Pinacotecă, în care autoportretul cu bereta roșie domină formal și cromatic printre peisagii, flori, portrete și naturi moarte, cu acea vigoare în potrivirea culorilor și cu acea mlădiere în topirea liniei ce au îndreptățit investirea artistului cu titlul de „vechi baci al vopselei”.

În patima lui nestăpânită pentru frumos, colecționarul s'a apropiat cu egal discernământ și de alte formule. Astfel, Iser este prezent cu 15 lucrări. Rafinatul Theodor Pallady — cu 27. Liricul Nicolae Tonitza — cu 14. Camil Ressu — cu 9. Francisc Șirato, Ștefan Dimitrescu, I. Theodorescu-Sion Petre Iorgulescu-Yor, Jean Al. Steriadi, Eustațiu Stoenescu, G. D. Mirea, Nicolae Dărăscu, Marinescu-Vâlsan, Marius Bunescu, S. Mütznér, Traian Cornescu, Vasile Popescu, — sunt toți la loc potrivit, mai potoliți sau mai avântați, definind peisajul picturii române contemporane, alături de cei mai tineri, — dela Lucian Grigorescu, Ștefan Constantinescu și Henri Catargi, până la Alexandru Ciucurencu, M. W. Arnold, I. Tuculescu, Petre Suțeanu, Ionescu-Sin, Eugen Drăguțescu, Magdalena Rădulescu, Michaela Eleutheriadé, Lu-

cia Demetriade-Bălăcescu, Aurel Jiquidî, Al. Padina, Gheorghe Vânătoru, Hrant Avakian, Lena Constante și Sirarpi Torosian.

În afară de picturi, acuarele și desene, Muzeul Zambaccian cuprinde și un lot important de sculpturi. Numeric, O. Han și C. Medrea se situează în frunte; primul cu 13, cel de-al doilea cu 12 lucrări de diferite dimensiuni, — unele exprimând vădite aspirații către monumental.

Dimitrie Paciurea, profesorul atâtor generații de sculptori, e prezent cu bustul d-nei Bogdan-Pitești. Ion Jalca, Fr. Stork, Mac Constantinescu, Constatin Baraschi, Militza Petrașcu, Elena Serova, Ion Vlasiu și Alexandru Călinescu întregesc cu piese exemplare ansamblul modelajului plastic.

* * *

La capătul sumarei noastre prezentări, ne socotim încă o dată îndreptățiți să subliniem meritul celui ce a înfăptuit acest Muzeu. Numele său s'a legat strâns, — cum arăta într-o cuvântare pe vremuri Nicolae Iorga, — de sufletul poporului român, prin înțelegerea deosebită manifestată față de producțiile oelor mai buni dintre artiștii noștri și anume, pentru partea cea mai bună din opera acestora.

H. BLAZIAN

SOLEMNITATEA SEMNĂRII
ACTULUI DE DONAȚIE

CUVÂNTUL D-LUI ION PAS

MINISTRUL ARTELOR

V'am invitat pentru a sta martorii semnării unui act care prin semnificație ia proporțiile unui eveniment în viața culturală a țării noastre.

D-l Zambaccian, prețuit colecționar și critic de artă, a luat hotărîrea de a dărui Statului Român tezaurul artistic al strădaniilor depuse de d-sa, ani și ani de zile, adunând cu gust sigur opere de o valoare excepțională.

D-l Zambaccian s'a privat de alte plăceri ale vieții, înlocuindu-le cu una de esență superioară care a dat un conținut nobil existenței d-sale.

Printre colecțiile plastice din țara noastră, colecția d-sale e cea mai bogată și mai aleasă. Și ea se găsește adăpostită în condițiuni desăvârșite într-o casă construită de d-sa, cu destinație specială, o casă în care operele de artă ocupă aproape în întregime spațiul, iar proprietarul ei și al lor aproape mai nimic.

Hotărîrea d-lui Zambaccian de a dărui Statului zestrea aceasta strânsă cu vrednicie și sacrificii, conține atâta noblețe

în sine și este atât de adânc vorbitoare, încât se dispensează de sublinieri și covârșește toate omagiile care ar putea să fie exprimate.

În istoria culturii Statului român democrat, numele d-lui Zambaccian se înscrie cu drepturile la recunoștința poporului, pe care în Uniunea Sovietică le-a dobândit un alt mare colecționar: Tretiakov, creatorul și dăruitorul celebrelor galerii care îi poartă numele.

Operele din galeriile dela Moscova alcătuiesc o înaltă școală de inițiere pentru mase în tainele și voluptățile frumoase. Tot astfel vor fi o școală de frumos pentru poporul român și cu deosebire pentru tineret operele colecției Zambaccian.

Eu îi mulțumesc cu recunoștință d-lui Zambaccin pentru darul făcut. Și îl asigur că tezaurul d-sale va fi păzit cu grijă și că, el va fi pus la dispoziția mulțimilor care, la rândul-le, îi vor fi generație după generație recunoscătoare.

În numele Majestății Sale Regelui, îi înmânez ordinul Meritul Cultural în grad de Ofițer, care i-a fost conferit ca semn de cinstită și prețuire pentru gândul și fapta d-sale.

Frate Zambaccian, trebuie să-ți cerem iertare că facem, în jurul dărniceii tale, atâta orchestră anti-evangelică. Scris este în Cartea Eternă: „Dărnicia ta să fie într'ascuns și Tatăl tău, care vede într'ascuns, îți va răsplăti ție’”.

Dar, mai întâi, dărnicia ta are azi un caracter special. Tu dăruiești obștei noastre românești. Tu dăruiești Templului artei, și preoțimii lui, și închinătorilor lui.

Al doilea, ne este grozav de aminte să prea mărim fapta ta, pentru pilduirea și stimularea unei lumi întregi, greu căzute în egoism și în sterpiciunea inimii.

Te-ai desbrăcat de averea ta, te-ai coborât de la proprietar ce erai al comorii tale de artă și te-ai lăsat numai custode. Joacă înaintea ochilor mei, ca niște gheiseri, depărtate comparații celebre și în talgerul acestui cuvânt familiar pe care ți-l rostesc cad întru slava faptei tale, un șirag de mărgăritare. Dar giuvaerul cel mai scump nu pot să ți-l făurescă elogiile noastre, fiindcă ți l-a făurit și ți l-a dat sufletul tău, când ai conceput acest lucru rarism: exproprierea ta nu numai voluntară, dar entuziastă, în favoarea noastră a celor mulți!

Deși ești — evident — un profet al viitorului, eu mă mărginesc să te salut ca pe un admirator pilduitor al ceasului de față!

A închis ochii, acum vreun sfert de veac, un om ciudat și deconcertant, pe care, în zilele lui, îl prețuiau câțiva prieteni și-l defăima și-l înfieră întreaga opinie publică. Acest om se răzbuna, într'un chip cu totul original: În casa lui, care era un adevărat muzeu, el aduna la masă — în zile fixe și cu un curios protocol, scriitori, poeți, pictori, sculptori, visători sociali și revoluționari, candidați de pușcărie sau proaspăt ieșiți din pușcărie, iar, în capul mesei, pe câțiva miniștri autentici ai Evangheliei și ai mizericordiei creștine...

Frate Zambaccian și voi toți stimați prieteni, iertați-mă să vă mărturisesc că emoția mea de azi, în fața dărnicii majore a lui Zambaccian, redeșteaptă gândurile trăite și sentimentele comprimate dela acele vechi oștețe ale vameșului Zacheu.

Să nu te supere apropierea! Adevăr este că artiști și intelectuali noștri de vreun sfert de veac încoace nu s'au mai găsit la o laltă, — veseli, liberi, copilăroși și gălăgioși — în casa niciunui alt amfitrion generos! Tu ne chemi azi, la acest superior sympozion al tău de frumusețe și de artă!

Dăruiască-ți urmași și imitatori: lumea celor ce au și pot să te imite!

Inflorească neconținut numele tău și fapta ta, sub ochii recunoștinței noastre.

Imi revine astăzi plăcuta sarcină de a vorbi despre colecționarul Zambaccian și prietenul meu din copilărie. Noi amândoi suntem născuți în Dobrogea și Constanța ne-a fost locul unde ne-am întâlnit și-am petrecut o bună parte din copilăria și tinerețea noastră împreună.

Imi amintesc de nobila și blânda figură constanțeană a părintelui prietenului nostru, de omul așezat și respectat de toată lumea. Originile lui se trăgeau din munții Armeniei, din Cezareea Capadociei, numită în timpuri mai vechi Eusebia sau Mazaca. Numele acestui oraș are pentru noi un răsunet deosebit și o importanță aparte. Cezareea Capadociei este patria lui Sf. Vasile cel Mare, Părintele Bisericesc, teologul și moralistul creștinătății ortodoxe. Cine n'a auzit o dată în viața lui, cutremurătoarele molifte ale Sfântului Vasile ce se citește în ziua de Anul Nou, de către preoți și arhierii în odăjdii, stând în genunchi în fața altarelor?...

Sfântul Vasilie s'a născut și a trăit ocupând scaunul episcopal al Cezareei în veacul al 4-lea d. Ch., adică în timpul celor mai aprige discuțiuni și certuri religioase ridicate de Arie cel eretic. El a luat parte la aceste lupte, bravând autori-

tatea împăratului Valens și se pare că a fost el, Sf. Vasile, cel ce a lămurit prin scris și vorbire neînțelegera, punând capăt certurilor. Și, spune istoria, că marele învățat și filosof ce era Sf. Vasile Cezarianul avea numai o tunică, fiindcă tot venitul Scaunului lui Arhipăstoresc îl întrebuința pentru a face ospicii și școli. Și mulți alți Cezareieni au fost oameni darnici și au fundat ospicii în Constantinopol și alte orașe mari.

Iată locul și trecutul din care răsărea bătrânul mare neguțător cu înfățișare nobilă și blândă. El se așezase la Constanța noastră, fundase un comerț care a fost înfloritor și care îi dădea aureola unui prestigiu deosebit de care s'a bucurat.

Mai erau în Constanța și alți mari negustori veniți din Orient. Pe lângă bogățiile pe care le adunau, ei dădeau orașului un impuls din viața dinamică a acestui ținut o înfățișare de civilizație orientală ce venea din timpuri străvechi, cu strălucire și rafinament de artă, ce constituia puterea de cucerire a oamenilor în mijlocul cărora se așezau.

Coborătorul din munții Armeniei și alți negustori ai noștri, ambasadori ai civilizației ce venea din Orient, s'au întâlnit aici cu alți coborători din munți. Erau mocanii și ciobanii care din timpuri foarte vechi coborau versanturile Carpaților, venind în Platoul Transilvaniei pe drumuri cunoscute și în deosebi, pe cel al văii Prahovei, revărsându-și și împânzind câmpiile cu turmele de oi, mânate din urmă, prin Bărăgan până în bălțile Dunării și peste Dunăre până la Mare. Ei apăreau pe colnicele Dobrogei, în urma turmelor lor, ca niște arături sure, înfășurați în saricele lor, purtând baltaș pentru a lupta împotriva jivinelor stricătoare, o bătă păstorească și o carte de rugăciuni în traistă. Cu aceste atribute și însemne ei înaintau în ținuturile înțelenite și pline de mărăcini, aducând cu ei o altă înfățișare de civilizație ce venea din Apus. Aceștia au fost cei ce în largă măsură, împreună cu negustorii din Constanța, au contribuit la redresarea Dobrogei noastre. Din neamul acestor păstori ce-și aveau stănele cu turmele și

hergheliile de cai încă de pe vremea stăpânirii turcești se trage și familia mea.

La malul mării s'au întâlnit părinții noștri și și-au dat mâna împreună cu alții ce se aflau aici, Români și alte neamuri cu care s'au contopit dorințele de patrie într'un ideal comun. Naționalitățile din Dobrogea au trăit întotdeauna în deplină armonie. Au mers la război într'un singur gând când a trebuit și s'au luptat pentru Patrie.

Mulți colegi și prieteni români cu nume streine s'au distins în lupte, au fost răniți și alții au rămas pe câmpul de luptă. Insuși prietenul nostru, Căpitanul Zambaccian, în două rânduri, pe frontul dela Cașin, a sângerat în fața inamicului în lupta pentru salvarea Patriei noastre.

Eram încă mic când am plecat de-acasă din centrul Dobrogei, unde se afla familia mea, pentruca să învăț carte la Constanța. Era într'o toamnă târzie, cu cer înourat și călduri de cocoare și alte păsări călătore, ce zoreau zburând, din Deltă în spre Miazăzi, cu strigăte de harfe eoliene, amestecate cu vântul repede și tăios. Lăsasem în urma mea oameni care îndeplineau o muncă grea, plugurile cu câte două brazde și câte șase boi, care desfundau pământurile neumblate și proaspete și care în câțiva ani trebuiau să transforme cu totul locul de unde plecasem.

Am urmat anii de școală, cu ierni aspre și cu verile incomparabil de frumoase, ale sezonului, pe litoralul mării.

Aceasta a fost epoca în care noi am trăit cea mai extraordinară transformare dobrogeană. Dobrogea devenea o mare de holde și Constanța mai strălucitoare decât totdeauna. Miracolul ce se înfăptuia sub ochii noștri putea fi un imbold sufletesc care să nască dorințele marilor înfăptuiri în sufletul celor ce le-au trăit. Simțimântul acesta și-a făcut loc cu siguranță în sufletul prietenului Zambaccian.

Pe drumul de artă pe care l-am apucat eu, l-am aflat pe

acest prieten al copilăriei mele. El era acum prietenul artei și al tuturor artiștilor.

Am fost cel dintâi căruia i-a cerut sfat pentru începutul colecției lui de artă. Dar nici sfatul meu de atunci și nici al altora, nu-i puteau ajuta. El avea nevoie de propria lui experiență, de convîgirea ce vine cu vremea, după lungi observații, lungi reflecții și cercetări ale documentului de artă. Am fost martor al dezvoltării și perfecționării acestui estet, care prin muncă și stăruință a căpătat o certitudine ce de atâtea ori s'a verificat. O astfel de certitudine însă, nu se poate căpăta numai prin muncă și stăruință, ci trebuie și un simț deosebit pentru frumosul artistic, dar mai presus de toate trebuie o dragoste necondiționată pentru acest frumos.

Iubite prietene Zambaccian,

Asemenea mărețelor figuri de neguțători florentini și venețieni care au lăsat lumii cele mai frumoase și mai bogate comori de artă, d-ta ai adunat comoara d-tale care azi ia loc în patrimoniul nostru național. Gestul d-tale de bun român și bun cetățean este sublim. Direcțiunea Artelor din acest Departament, care gospodărește aceste bunuri ale patrimoniului național și pe care am oînstea să o conduc, prețuiește la justa ei valoare dania d-tale.

Cu acest dar însă, misiunea d-tale nu este sfârșită. Monumentala d-tale operă are încă nevoie de supravegherea d-tale ce nu poate fi înlocuită.

În numele Direcțiunii Artelor și în numele meu personal, îți dorim o viață cât mai lungă pentru desăvârșirea operei d-tale, spre binele artei, artiștilor și Țării noastre.

Să trăiești!..

Mi se cere să vorbesc, probabil ca președinte al Societății de scriitori din care face parte și omul pe care-l omagiem astăzi.

Dați-mi voie să iau cuvântul și în calitate mea de fost colecționar, căruia i-a ars întreaga casă, cuprinzând câteva mii de tablouri, aquarele, icoane, desene și teracote, colecție pe care intenționez și eu s'o donez Statului, cum face astăzi Zambaccian, pe care-l felicit și-l invidiez c'a avut mai mult noroc, el și țara, decât mine.

Gestul prietenului Zambaccian este în acelaș timp o muștrare și un imbold.

O muștrare pentru cei cari, fiind mai bogați decât el, nu s'au gândit să doneze ceva pământului care i-a născut, i-a crescut, i-a ridicat, le-a dat totul și ei n'au fost în stare să răscumpere atâtea favoruri ale providenței printr'un cât de mic act în favoarea colectivității.

Un imbold pentru toți cei ce-au strâns bani munciți de alții, să dăruiască și ei ceva națiunii care-i va răsplăti cu aceeași afecție și grațitudine cu care sărbătorim noi astăzi pe Zambaccian. El și părinții săi și-au agonisit averea prin

propria lor strădanie, nu prin spolierea miilor de țărani de pe moșie. Zambaccian nu este român de origine cum sunt atâtia cu *escu* în coadă și cari n'au făcut nimic pentru această țară bună și primitoare. Gestul lui Zambaccian ne aduce aminte că și alți donatori au fost „străini” de acest neam:

Elias evreul, Dalles albanezul, Simu bulgarul, Kalinderu, grecul-armean, Evloghie Gheorghieff (cel cu fundația Carol I), bulgar, ca și Simu — au iubit mai mult pământul primitor al României decât latifundiarilor egoiști, cari, socotindu-se daco-romani, se credeau și se cred deslegați de orice obligație față de poporul și sufletul românesc.

În afară de semnificația socială, ofranda prietenului și confratelui nostru are și o însemnătate estetică: până la el, colecționarii de artă realizau între zece și maximum cincizeci la sută lucrări incontestabile ca valoare artistică, Bogdan-Pitești trecuse de cincizeci la sută.

Virgil Cioflec tot așa. D. Lazăr Munteanu, al cărui splendid interior a ars odată cu al meu, în blocul Cișmigiu, incendiat de nemți, se ridicase și d-sa la un procent impresionant de opere valoroase, pe cari intenționa să le dăruiască cetății.

Cred că Zambaccian a selecționat cu mai multă severitate decât toți, deaceia, cu atât e mai bogat și mai înalt darul său. Vom încheia cu o imagine sau, dacă vreți, cu un joc de cuvinte.

Numele sărbătoritului de azi se trage din cuvântul Zambac care pe turcește însemnează floare de hiacint. *Zambila* noastră are aceiași rădăcină.

Vom încheia, dar, această scurtă cuvântare improvizată — nu știam că voi fi solicitat să vorbesc — acoperindu-l cu hiacinți pe el, care a adunat o viață întreagă florile culese de pe cele mai strălucite palete și le dăruiește astăzi, ofrandă fremătătoare, grădină a paradisului, unui popor care-i mulțumește emoționat și-l socotește al lui pentru vecii vecilor.

În estetica românească, d. Zambaccian a fost o figură neașteptată, dar destinele norocoase au făcut ca, de un veac încoace, după ziduri de mănăstiri și așezăminte, și în acelaș timp cu întemeierea unui șir neîntrerupt de fundații și de biblioteci, fiecare epocă să se încheie cu câte o pinacotecă particulară.

Începând cu Muzeul Aman, consacrat lucrărilor pictorului care i-a dat numele și căminul, rând pe rând, au ieșit, din râvna strângătorilor de lucruri frumoase, mai multe lăcașuri de artă plastică: Muzeul Kalinderu, Muzeul Simu, Muzeul Toma Stelian. Vasile Morțun începuse, pentru tablourile și reliefurile lui, construcția unui edificiu, terminat de un cumpărător pentru alte scopuri. El nu și-a putut vedea visul împlinit și colecțiile lui, risipite odată cu numele amatorului, de primul război mondial, au fost recuperate de alți amatori.

Toți cei numiți au aparținut unui timp de tot felul de belșuguri, când marile moșii, exportând aur în spice, îl schimbau pe aurul lirelor sterline, care, în parte, s'a transformat în obiecte de artă. Nu era o excepție să te întâlnești, prin conacele din podgorii sau din câmpie, între sălcii și ținuturi de

valuri galbene de rapiță, cu câte un tablou nebănuît, la care, fumându-și ciubucul de chilimbar negru, proprietarul se uita ore întregi, meditativ.

Epoca ultimului război, ale căruia funeste consecințe le trăim actualmente murind, n'a dat, în privința colecțiilor monumentale, nimic. Seria pinacotecilor particulare se încheiasse cu colecțiile lui Toma Stelian. A urmat un gol. Pictorii și sculptorii nu s'au oprit însă, din lucru și, în cele mai grele condiții de viață, pentru artiști, au perseverat. Mai mult: poate că singura avuție spirituală, valabilă, autentică, rămasă din toată mișcarea generală din ultimii douăzeci de ani, este fructul strădaniei artiștilor plastici, care ocupă aproape tot sectorul creației românești.

Golul, spre norocul destinelor de afirmare, l-a împlinit d. Zambaccian. Ceilalți trei ctitori de muzee au fost magistrați. D. Zambaccian este industriaș, un mare industriaș, dar un boem, o figură pentru lumea de uzină, din care face parte, nițel anormală. Bineînțeles: în loc „să trăiască”, în loc, va să zică, să jubileze între inconștiență, ospețe și mese de joc, în loc să scoată ochii contemporanilor cu o risipă provocătoare și cu desfrâul opulenței, el duce, între ficțiunile și cărțile sale, în care-și găsește filosofia, credința și mântuirea, o viață de ascet. În convorbirile lui, șoptite cu spiritul de zămislire universal, în sinceritate și simplitate, d. Zambaccian a putut afla și unele taine purtate de artiști în instinct, și a scris, a judecat și a aprofundat. Monografiile sale i-au stabilit o autoritate de incontestabil critic de artă...

D. Zambaccian se desparte de comoara lui de mistice odore și o dăruiește Statului, adică publicului, împreună cu clădirea, cu biserica în care le-a așezat, icoane ale unei vieți ardente și ale devoțiunii. El face acest dar mai presus de orice estimație, într'un timp de pustiire, dezorientări și dezolare, cu optimism și cu speranță. E un act care întrece, în câștig morală, tot ce s'a improvizat pe toate tărîmurile în ultimii

zece ani: faptă mare a epocii noastre, pe care o absoarbe. Tinerii mai au o școală a bunului gust; vârstnicii — o compensație și o consolare; pictorii — o satisfacție, iar miliardarii, vegetativi între panică și scepticism — un îndemn, un imbold.

D. Zambaccian a dăruit țării românești 240 de opere selecționate, împreună cu clădirea din Parcul Filipescu. O enumerare rezumativă arată imensa bogăție a noului Muzeu: 18 grigorești ai momentului culminant al artistului; 15 luchiени; 8 andreești celebri; 29 pânze de Petrușcu și multe ale lucrări de mare calitate. În colecțiile sale, întemeietorul acestei pinacoteci a știut să cuprindă și colecția — în ceiace a fost mai de valoare — a lui Alexandru Bogdan Pitești, al cărui nume, oricare ar fi opinia juridică asupra lui, e strâns legat de frământările artistice din ceasul decisiv al avântului paletei românești.

D. Zambaccian dă totul și nu cere Statului în schimb nimic. Cheltuielile de întreținere a localurilor îl privesc, cât și administrarea acestui mare bun obștesc, atâta vreme cât cei 59 ani ai săi de azi vor deveni vârsta de o sută, cel puțin, pe care i-o dorim cu toții, ca să mai adăoge și alte trumuseți, la cea mai frumoasă zestre de fată mare a României.

În Zambaccian vorbesc strămoșii săi, constructori de biserici în piatră, pictori de miniaturi și anluminuri, țesători de scoarțe și covoare rare, artiști cizelatori de metale prețioase, care au lăsat o artă atât de caracteristică, impregnată de intelectualitate ce o face să se deosebească de aceea a popoarelor orientale înconjurătoare, care înclină cu predilecție spre un naturalism decorativ.

Donatorul acestei comori neprețuite de artă plastică românească, unică prin nivel la noi, până astăzi, figurează de multă vreme printre cei mai competenți mănuiitori ai condeiului în materia atât de gingașe a criticei de artă.

Zambaccian are stil și temperament.

Astăzi, prin această danie, el se așează printre marii ctitori ai neamului și gestul său are o însemnătate deosebită pentru vremurile pe care le trăim.

Suntem astăzi reuniți ca să sărbătorim un act de mare importanță pentru cultura românească și viața artistică dela noi, cea de azi și, mai ales cea de mâine. Suntem prezenți la semnarea actului, prin care colecția Zambaccian intră în patrimoniul Statului, devine un muzeu național. Actele de donație artistică n'au lipsit nici în trecut. Ceva mai mult, ele ar fi fost și mai frecvente, și mai importante, dacă donatorii ar fi fost siguri că ceea ce cu atâta generozitate ofereau publicului, ar fi găsit într'un local adecuat locul în care să fie expuse în cele mai bune condiții. Ca director de muzeu cunosc bine această chestie. Mai mult de patru cincimi din comorile strânse la muzeul Toma Stelian provin din daruri și legate. Români și străini romanizați, simțind românește și recunoscători țării unde s'au născut și au trăit, într'un fel de întrecere nobilă au oferit piese de valoare. Iar atunci când vom avea localul încăpător și zidit după regulile muzeografice, pe care îl așteptăm dela râvna d-lui ministru Pas și a secretarului general, d. Tita, ritmul donațiilor va spori.

Puține donații însă, în realitate numai una, cea a lui Anastase Simu, iau proporțiile celei făcute de d. Zambaccian.

Este un dar regal, de o covârșitoare importanță și de o valoare imensă, pentru care nu găsesc cuvinte ca să-i mulțumesc, tocmai în calitatea mea de director de muzeu și de președinte al consiliului superior al muzeelor. Exemplare unice de artă mai veche, alături de altele ale pictorilor mai tineri, în număr de câteva sute, alese cu un gust și cu o pricepere rară, de acum în colo vor fi ale noastre, ale comunității, prezentate într'un cadru demn de ele. Așa se va ști în viitor, nu numai că am avut o școală de pictură cu care ne putem mândri, ci și care era mediul și atmosfera în care i-a plăcut să trăiască unui cunoscător și amator de artă din cei mai autentici, în vremea noastră.

D. Zambaccian este român, pentru că i-a plăcut să devie român, cu tot sufletul, să împărtășească cu noi necazurile, ca și bucuriile. D-sa a împreunat astfel calitățile, adică mai ales sensibilitatea la artă, două neamuri cunoscute pentru asemenea însușiri, cea armeană și cea românească. De tânăr s'a simțit puternic atras de pictură. A gustat-o cu o pasiune și cu o căldură exuberantă, care se cereau împărtășite și de alții. Cum întâlnea o operă ce-l entuziasma, își manifesta dragostea pentru ea în fraze în care se simțea, nu numai plăcerea, dar și înțelegerea. Impresiile sale se cuveneau totdeauna analizate, explicate. De aceea, dela opera de artă s'a ridicat la cunoașterea artistului însuși, a vieții acestuia, la doctrina lui, la rolul lui în mișcare artistică din vremea în care trăise. Așa se explică nevoia colecționarului, pentru o pătrundere mai adâncă a judecății estetice, de a veni în contact cu artiștii în atelierul lor, cu marii negustori de tablouri și de opere de artă din Apus și dela noi. Incet, încet, în amatorul de artă s'a născut criticul și astfel d. Zambaccian a adăugat la operele ce tratau despre maeștrii noștri din trecut și de azi, câteva dintre cele mai competente și mai cuprinzătoare monografii, admirabil prezentate, așa cum se cuvine să fie o astfel de publicație. Și pe acest tărâm d-sa a adus însemnate servicii artei noastre.

Francis Bacon, celebrul filosof englez, scria cândva: „L'art c'est l'homme ajouté a la nature”, — formulă succintă și plină de adevăr, care avea să devină dogmă abia după trei secole.

De unde cu oarecare excepții cari s'au dovedit în urmă geniale, școala realistă și cele premergătoare manifestau în plastică tendința de a imita natura în mod virtuos, secolul al 19-lea și apoi secolul al 20-lea, leagă noțiunea de artă de valoarea cu care artistul interpretează natura.

Puterea de discernământ și afectivul uman sunt elementele determinante ale manifestațiilor plastice din ultimele timpuri.

Odată cu evoluția noțiunii de artă s'a schimbat în mod firesc și înțelesul expresiunii „amator de artă”.

În vechea concepție, virtuozitatea tehnică se adresa con-templativului și stârnea admirația. În pictura modernă, discernământul artistului reține din natură elementul asupra căruia se oprește sensibilitatea sa, element pe care îl transmite apoi, prin realizare, sensibilității corelative a amatorului.

Astăzi amator de artă, colecționar de artă, nu mai înscam-nă un admirator contemplativ, ci un om înzestrat cu calități efective sub directă influență a sensibilității artistului. Deaceea, colecționarul este omul cu sufletul prins, îndrăgostitul, a cărui afecțiune devine pătimășe.

E drept că în limba de toate zilele, expresiunea „colecționar” primește înțelesuri felurite. Colecționar este acela care adună cristaluri sau porțelane eșite din diferite manufacturi la epoci diferite, ca și cel ce strânge cutii de chibrituri sau timbre poștale din variate țări și timpuri.

Dar tot „colecționar” este și „amatorul de tablouri” cu chipul magistral zugrăvit de Grigorescu pe pânza dela Pinacotecă, al cărui suflet frământat nu cunoaște margini sacri-ficiilor.

Acesta este Zambaccian!

Când intri în casa pe al cărui frontispiciu stă scris cu litere discrete: „Colecția Zambaccian”, părăsești o lume ca să treci în alta.

Noțiunea de colecționar se întregeste cu un element supranatural, iar omul, care, călăuzit numai de dragostea lui, a strâns atâta minunăție, pierde ceva din materialitatea pământească.

Peste treizeci de ani de credință, iubire și devotament ascetic au dus la cea mai complectă și selecționată colecție de pictură românească.

În fiecare pânză în parte și în ansamblul lor ghicești dragostea fără seamăn din care s'a născut măiastra înfăptuire, a cărei strălucire nu e umbrită de nicio defecțiune, de nicio greșală.

Viața i-a dat lui Zambaccian din belșug și dacă sufletul i-ar fi fost deșert, în deșertăciune ar fi găsit plăceri ușoare.

Viața i-a sădit însă în suflet această mistică sensibilitate, care a făcut din el entusiastul îndrăgostit de frumos și neîntrecut prețuitor al valorilor plastice.

Zambaccian ar fi putut fără restricție să-și ofere tot, din banalul vieții. S'a restrâns însă întotdeauna în dorința de a obține dela viață ceia ce are ea mai frumos.

Nici Pullman și nici Palace-uri. Când pleca în străinătate călătorea ca un student sărac, dar se 'ntorcea strângând la piept un Delacroix, un Matisse sau un Bonnard.

Dacă afla cumva că o floare de-a lui Luchian sau o pădure de-a lui Andreescu sunt de vânzare, nu mai avea astâmpăr. Dorința lui devenea patimă chinuitoare și nu-și regăsea liniștea decât odată cu pâna.

„Colecționarul de tablouri” așa l-a cunoscut lumea multă vreme pe Zambaccian, până când într-o zi tiparul a scos din mașinile sale un volum: „Pagini de artă”.

De data asta Zambaccian ne surprinde cu un aspect nou.

Sensibilitatea lui devenea creatoare. Nu mai era sensibilitatea amatorului sincronizată de sensibilitate. Era artistul însuși, era poetul.

Citind volumul m'am simțit atunci ca'n poezie, ducându-mă tot mai în fund' cu mintea în luminile de frumuseți.

Bogăția de cunoștințe, impresii și aprecieri, dădeau conținutului o viață care mă fermeca.

Puternice caracterizări alternau ușor cu evocări poetice.

Când am ajuns la Matisse am fost uluit de ușurința cu care sintetiza:

„Matisse mlădie imposibilul, armonizează disonanța și înalță diformnația până la stil”.

Au apărut în urmă monografiile despre Pallady, Petrașcu și Grigorescu.

Succesul de librărie mi-a confirma primele impresii.

Cunoașterea adâncă a realizărilor, discernământul rafinat cu care sunt selecționate valorile, preciziunea caracterizării și coloritul expresiei, fac din aceste lucrări opere de ținută academică.

„Pentru acest nabab al paletelor, culoarea a fost un grai, iar

forma — alăută” — spune Zambaccian despre Petrașcu, iar despre Pallady: „Arta lui e deseori un suspin și mai rar o bucurie”.

Cu acest suflet rezonant la cele mai tainice expresii ale artei, cu mărinimia sa de poet cu înaltă înțelegere a rostului operelor de artă și cu un eroism spontan, Zambaccian, desprinzându-se de slăbiciunea stăpânului, a dăruit colectivității altarul în care și-a închinat viața, pentru a rânduî astfel în vecinicie cea mai completă și caracteristică înfățișare a picturii românești.

Intr’o seară, între prieteni, Zambaccian vorbea ca de obicei de donația sa: „Le dau pe toate, zice el, le dau cu mare bucurie și-mi simt sufletul liniștit. Le dau poporului românesc, pentru că el m’a primit și înțeles, pentru că lui i-am dat în război din sângele meu și pentru că toți Luchienii, Andreștii și Grigoreștii sunt dela el și sunt ai lui.

„Au fost oameni cari în numele originii mele mi-au cerut pânzele pentru alte scopuri. Nici n’am vrut s’aud. Dacă lea-și fi dat altcuiva, aș fi fost un criminal!..”

Vorbele i se împleticeau într’o caldă duioșie, iar când am întors capul l-am văzut plângând.

Din plânsul lui însă nu isvorau lacrimi sfâșietoare de despărțire, ci mărgăritare curate de bucurie.

Indrăgostitul simțea împlinindu-i-se cea mai arzătoare dorință.

Fără să vreau, m’am dus atunci cu gândul la Pelicanul lui Musset care-și sfârtecă pieptul pentru a-și hrăni puii și la neprețuitele versuri ale lui Vlahuță: „Văpae, ce-o să-i pese lumii că tu te mistui luminând?..”

Mă simt deosebit de fericit că, alături cu Domniile-Voaștre, mi-a hrărăzit bunul Dumnezeu norocul să trăesc o zi atât de mare pentru mișcarea artistică românească: sărbătorirea d-lui Zambaccian.

Să ne fie permis ca la această sărbătorire a marelui nostru Mecena și scriitor care este d. K. H. Zambaccian, să aducem și noi, negustorii de artă, omagiul și gratitudinea noastră, pentru cel mai entuziast amator de artă care și-a închinat o viață de om frumosului și scopurilor celor mai nobile.

D. Zambaccian nu este numai amatorul de rasă, cunoscătorul neînrecut al tuturor operelor reprezentative ale penelului românesc, ci și un mare și neîntrecut prieten și sfătuitor.

Spiritul d-sale critic, ochiul său exersat, interpret excepțional al culorii și tonului, întotdeauna ne-a fost nouă de real folos, printr'o experiență vastă și complect desinteresată.

Drept dogmă pentru selecționarea riguroasă dar fără părtinire a operelor de artă, d-sa ne-a dat nouă drept sfat și îndreptar o serie de „norme” dintre care citez:

„Am fost deseori înjurat în viață. Ar fi fost mai rău dacă

aş fi fost ignorat. Din injurăturile de astăzi răsar admira-
ţiile de mâine..”

„Nu trebuie uitat că Vollard a cumpărat tablourile lui
Cézanne, Gauguin şi Van Gogh, atunci când aceştia erau nişte
necunoscuţi!..”

„Nu trebuie să se negligeze tinerele talente, fiindcă din-
tre aceştia se vor ridica maeştrii de mâine!..”

Citând aceste „îndreptări” cari formează un spumos abe-
cedar al amatorului de artă, nu o fac decât convins că în
frazele d-lui Zambaccian se găsesc sintetizate comori de ob-
servaţie, ani de experienţă şi mult, foarte mult bun simţ
artistic!

Dar ori şi cât s'ar spune ceeace a făcut pentru arta româ-
nească d. H. Zambaccian, rămâne să grăiască prin elocvenţa
gestului său vremurilor şi generaţiilor ce vor veni.

Azi, când comori ale artei noastre stau în sefuri, departe
de ochiul cercetător al amatorului de frumos, fapta d-lui
Zambaccian de a dăruî colectivităţii româneşti tezaurul ine-
stimabil al colecţiei sale, constituie fără îndoială una dintre
cele mai minunate dovezi, că în această ţară atât de greu
încercată în ultimul deceniu, mai există suflete, caractere,
oameni!

Şi unul dintre cei mai desinteresaţi şi mai buni fii ai
acestei ţări e d. K. H. Zambaccian, căruia noi, în admiraţia una-
nimă a ţării exprimată atât de măestrit de literatul, ziaristul
şi Ministrul Artelor, d. ION PAS, ne asociem cu toată inima
şi îi spunem: SĂ NE TRAEŞTI!

Pe tradiția marilor ctitori de muzee — care din viață au dăruit colecții întemeiate de ei — așa cum ne amintim de luminatele chipuri ale soților Simu, azi, noi, pictorii români, avem bucuria înaltă să aducem prinos de recunoștință colecționarului pasionat și inimosului iubitor de artă care își dăruiește colecția Statului român spre a fi folosită de toți câți învață și se închină frumuseților plăsmuite de artă.

Îi dorim ani mulți, plini de putere și cu aceiași nobilă patimă, pentru ca să îmbogățească el mai departe acest dar pe care îl face Țării noastre, aducând o comoară de minunate învățături și bucurii ochilor noștri. E un dar de preț, nu numai prin valoarea lui, nu numai prin generozitatea sufletească prin care e înfăptuit, ci și prin raritatea cu care umple un gol însemnat în sărmana noastră zestre muzeală.

Zambacule, îți mulțumim azi, noi, și-ți vor mulțumi generațiile viitoare, folosind rodnic minunatul așezământ.

Mulțumesc lui Dumnezeu că m'a învrednicit să realizez această colecție pe care o donez poporului. Mulțumesc d-lui Ministru al Artelor Ion Pas că a îmbrățișat cu entuziasm propunerea mea pe care o va desăvârși.

Aduc omagiul meu de recunoștință talentelor românești care în elanul lor m'au ridicat și pe mine spre piscuri de lumină.

Mulțumesc prietenilor, colegilor și onoratei asistențe care îmi arată atâta simpatie.

Mulțumesc tovarăsei mele de viață, soția mea, Anita Zambaccian, care m'a secondat în alcătuirea acestei colecții.

Fie cu această danie să adie ca o briză reconfortantă în aceste clipe grele pentru țara noastră și să rămână o modestă mărturie a solidarității ce trebuie să ne călăuzească pe toți, indiferent de origină, religie și ideologie politică.

Mă simt ușurat, ca acela ce s'a spovedit și s'a împărtășit. Plec de aici iluminat.

,

•

P I C T U R A

N. GRIGORESCU

Uleiuri

1. Autoportret	(pânză)	0,28 m x 0,22 m.
2. Trandafiri	"	0,60 x 0,48 "
3. Intrarea în pădurea dela Fontainebleau	"	0,53 m x 0,38 "
4. Maternitate	"	0,31 " x 0,35 "
5. Țărancă torcând	(lemn)	0,29 " x 0,18 "
6. Cap de evreu	"	0,35 " x 0,25 "
7. Cap de femeie	(pânză)	0,58 " x 0,44 "
8. Paznicul dela Chailly	"	0,88 " x 0,72 "
9. Pelsaj din Bretania	(lemn)	0,31 " x 0,48 "
10. Culcată în iarbă	(pânză)	0,21 " x 0,50 "
11. Miel	(lemn)	0,24 " x 0,35 "
12. Copie după Rembrandt	(pânză)	1,00 " x 0,80 "

Desene

13. Portret	(cărbune)	0,33 m x 0,30 m
14. Marchize	(conté)	0,32 " x 0,17 "
15. Evreu	(grafit)	0,27 " x 0,20 "
16. Capete de evrei	(creion)	0,11 " x 0,19 "
17. Fetiță	(creion)	0,12 " x 0,18 "
18. Capete de evrei	(tuș)	0,12 " x 0,19 "

I. ANDREESCU

Uleiuri

19. Iarna la Barbizon	(pânză)	0,54 m x 0,65 m
20. Drum de țară	"	0,94 " x 0,60 "
21. Natură moartă (pești și ridichi)	(carton)	0,51 " x 0,40 "
	(pânză car- tonată)	0,20 " x 0,34 "
22. Pelsaj de câmp		
23. Casă de țară	(pânză)	0,25 " x 0,38 "
24. Margine de sat în amurg	"	0,49 " x 0,67 "
	(pânză pe lemn)	0,43 " x 0,68 "
25. Coastă de deal		
	(pânză pe aluminu)	0,63 " x 0,52 "
26. Model conturat		

ȘT. LUCHIAN

Uleiuri

27. Autoportret	(pânză)	0.44 m x 0.38 m
28. Lăutu	"	1.00 " x 0.70 "
29. Lorica	(carton)	0.46 " x 0.35 "
30. Trandafiri	(pânză)	0.70 " x 0.96 "
31. Tufănele în ulcică	"	0.49 " x 0.33 "
32. Scară cu flori	"	0.81 " x 0.51 "
33. Marină din Techirghiol	"	0.45 " x 0.57 "
34. Crizanteme	"	0.59 " x 0.51 "
35. Moară	(carton)	0.50 " x 0.70 "
36. Pelsaj de câmp	"	0.44 " x 0.54 "
37. Portret de copil	(pânză)	0.36 " x 0.25 "
38. Maci	(carton)	0.35 " x 0.44 "

Aquarele și desene

39. Natură moartă		0.58 m x 0.32 m
40. Figuri	(sanguină)	0.23 " x 0.14 "
41. Biserică în curte	(conté)	0.37 " x 0.28 "

ARAMIK

Uleiuri

42. Pelsaj	(pânză)	0.28 m x 0.32 m
43. Pelsaj	"	0.42 " x 0.47 "

M. W. ARNOLD

Uleu

44. Natură moartă	(pânză)	0.65 m x 0.55 m
-------------------	---------	-----------------

HRANDT AVAKIAN

45. Pelsaj, ulei

LUCIA DEMETRIADE-BĂLĂCESCU

46. Pelsaj urban, gouache	0.27 m x 0.21 m
47. Compoziție, pastel	0.93 " x 0.74 "

MARIUS BUNESCU

Ulei

48. Omar (carton) 0,36 m x 0,50 m

MASSIMO CAMPIGLY

Uleiuri

49. Figuri din Argeş (pânză) 1.00 m x 0.81 m
49 bis. Portretul lui Zambacclan (pânză) 0,42 m x 0.37 m

HENRI CATARGI

Uleiuri

50. Natură moartă (pânză) 0.79 m x 1.00 m
50 bis. Odalişcă (pânză) 0.79 m x 1.00 m

AL. CIUCURENCO

Uleiuri

51. Femea cu chitara (pânză) 0.76 m x 0.91 m
52. Natură moartă „ 0.91 m x 0.70 m
53. Pălăria galbenă (carton) 0.58 m x 0.45 m
54. Femele în interior „ 0.48 m x 0.60 m
55. Portret de femele „ 0.55 m x 0.45 m

STEFAN CONSTANTINESCU

Ulei

56. Pelsaj (pânză) 0.71 m x 0.51 m

TR. CORNESCU

57. Portretul pictorului Luchian

LENA CONSTANTE

Ulei

58. Pelsaj bucureştean (pânză) 0.81 m x 0.66 m

HORIA DAMIAN

Uleiuri

59. Model cu vestă roşie (pânză) 1.00 m x 0.80 m
60. Natură moartă „ 0.85 „ x 0.64 „
61. Natură moartă (lemn) 0.91 „ x 0.63 „

NICOLAE DĂRĂSCU

Uleiuri

62. Cimitir din Balic	(pânză) 1.54 m x 1.31 m
63. Peisaj	" 0.47 " x 0.55 "

EUGEN DRĂGUȚESCU

64. Autoportret, desen colorat	0.56 m x 0.29 m

ȘTEFAN DIMITRESCU

65. Femele la plajă	(aquarelă) 0.24 m x 0.30 m
66. Turc	" 0.33 " x 0.44 "

MICHAELA ELEUTHERIADE

67. Peisaj în ulei	(pânză) 0.76 m x 0.68 m
68. Natură moartă	"

LUCIAN GRIGORESCU

Uleiuri

69. Peisaj din Cassis	(pânză) 1.00 m x 0.81 m
70. Natură moartă	" 1.00 " x 0.81 "
71. Peisaj din Argeș	" 0.98 " x 0.72 "
72. Peisaj din Mangalia	" 1.02 " x 0.81 "
73. Natură moartă	" 1.00 " x 0.81 "
74. Arlechin	" 1.00 " x 0.80 "

IONESCU-SIN

Ulei

75. Nud	0.83 " x 0.65 m

IORGULESCU YOR

Ulei

75. Autoportret	(lemn) 0.36 m x 0.43 m

ISER

Uleturi

77. Susanne Caudall	(pânză) 0,42 m x 0,32 m
78. Pelsaj dobrogean	(carton) 0,70 " x 0,97 "
79. Nud	(pânză) 0,81 " x 0,65 "
80. Odalișcă în galben	(carton) 0,50 " x 0,70 "
81. Pelsaj	(pânză) 0,50 " x 0,62 "
82. Arlechin și Colombină	, " 0,66 " x 0,82 "

Gouache — Aquarele — Desen

83. Tătăroaică	0,52 m x 0,65 m
84. Pelsaj Boulogne sur Seine	0,60 " x 0,45 "
85. Odalișcă în bleu	
86. Bărbierul satului	0,36 " x 0,40 "
87. Pelsaj din St. Malo	(aquarelă) 0,36 " x 0,47 "
88. Pelsaj din St. Malo	" 0,30 " x 0,45 "
89. Susanne Caudall	(nud, san-
90. Cafeneaua tătarască Balcluc	guină) 0,61 " x 0,52 "
91. Portretul d-nei Bogdan	
Pftești.	(conté) 0,50 " x 0,36 "

AUREL JIQUIDI

Desen colorat

92. Cap de femeie, gouache	0,15 m x 0,19 m
93. Consult, desen colorat	0,21 " x 0,28 "
94. Grădina de vară, desen	" "
colorat	0,21 " x 0,27 "
95. Scenă de stradă, desen	
colorat	0,21 " x 0,27 "

GH. D. MIREA

Uletu

96. Portretul ziaristului Jules	
Brun	(pânză)

S. MÜTZNER

Uletu

97. Peisaj din Balce

(pânză)

TH. PALLADY

Uleiuri

98. Autoportret	(pânză)	0.60 m x 0.51 m
99. Nud pe chaiselongue	"	0.70 " x 0.85 "
100. Natură moartă — pălăria și umbrela artistului		
101. Pont Neuf	"	0.73 " x 0.60 "
102. Nud pe fotoliu albastru	"	0.65 " x 0.50 "
103. Nud cu plantă verde	"	0.68 " x 0.53 "
104. Femele în galben citind	"	0.56 " x 0.45 "
105. Muntele Saint Victoire	"	0.60 " x 0.51 "
106. Lalele roșii și mărgăritare galbene	"	0.46 " x 0.38 "
107. Place Dauphin	"	0.61 " x 0.50 "
108. Două nuduri lângă cămin	"	0.61 " x 0.50 "
109. Nud	"	0.61 " x 0.50 "
110. Peisaj din Saint Paul	"	0.61 " x 0.50 "
111. Natură moartă, portocale și lămâi	"	0.48 " x 0.36 "
112. Natura moartă, mănua neagră	"	0.48 " x 0.36 "
113. Muntele Saint Victoire	"	0.61 " x 0.50 "
114. Bătrân,	(aquarelă)	0.51 " x 0.20 "
115. Autoportret în halat	(pânză)	0.15 " x 0.20 "
116. Nud,	"	0.13 " x 0.18 "
117. Pictorul Sterladi dormind	"	0.17 " x 0.21 "
118. Figură în verde	"	0.14 " x 0.21 "
119. Portretul lui Poiret	"	0.13 " x 0.18 "
120. Femeie	"	0.19 " x 0.26 "
121. Peisaj	"	0.22 " x 0.30 "
122. Peisaj	"	0.25 " x 0.31 "
123. Peisaj	"	0.22 " x 0.28 "
124. Portretul lui Matisse,	(tuș)	0.22 " x 0.26 "

AL. PADINA

Uleiuri

125. Portretul D-nei Anita Zambaccian	(pânză)	1.00 m x 0.80 m
126. Podul dela Curtea de Argeș	"	0.78 " x 1.02 "
127. Portretul d-nei A. Zam- baccian	"	1.05 " x 0.75 "
128. Pelsaj	"	0.99 " x 0.70 "
129. Cap de femele	"	0.51 " x 0.64 "
130. Pelsaj urban	"	0.56 " x 0.50 "

GH. PETRAȘCU

Uleiuri

131. Autotportret cu beretă roșle	(pânză)	0.60 m x 0.46 m
132. Portretul lui Zambacu	"	0.46 " x 0.38 "
133. Două surori	"	0.73 " x 0.62 "
134. Mariana cu pisica	"	0.73 " x 0.60 "
135. Natură moartă cu pîclor de ghîps	"	0.85 " x 0.60 "
136. Anemone	"	0.38 " x 0.46 "
137. Palatul Moliberi Veneția	"	0.38 " x 0.46 "
138. Cărcumăreasă	"	0.46 " x 0.55 "
139. Femele la mare	"	0.38 " x 0.35 "
140. Autoportret dedicat colec- ționarului		
141. Coastă la Techirghiol	"	0.33 " x 0.46 "
142. Natură moartă cu carte și evantaille rușu	"	0.33 " x 0.42 "
143. Portretul lui Romașcu	"	0.46 " x 0.38 "
144. Pelsaj din Chioggia	"	0.33 " x 0.46 "
145. Natură moartă, borcane	"	0.46 m x 0.63 m
146. Natură moartă, mere, flori. cărți	"	0.50 " x 0.63 "
147. Pelsaj din St. Malo	"	0.45 " x 0.58 "

Desene și aquarelă

148. Femele pe țărm	(aquarelă)	0.22	m	x	0.27	m
149. Femele pe plajă	"	0.17	"	x	0.26	"
150. Femele în interior	"	0.22	"	x	0.29	"
151. Marea la Techirghiol	"	0.18	"	x	0.26	"
152. Femele în interior	"	0.26	"	x	0.33	"
153. Nud	"	0.20	"	x	0.30	"
154. Odălișcă	"	0.22	"	x	0.20	"
155. Peisaj marin	(tuș)	0.24	"	x	0.31	"
156. Două figuri pe plajă	(d. color.)	0.26	"	x	0.36	"
157. Mariana în albastru	(aquarelă)	0.28	"	x	0.21	"
158. Mariana	"	0.23	"	x	0.15	"
159. D-na Petrașcu	(d. color.)	0.36	"	x	0.26	"

VASILE POPESCU

Uleiuri

160. Peisaj	(pânză)	0.62	m	x	0.51	m
161. Femele în interior	"	0.62	"	x	0.51	"

MAGDALENA RĂDULESCU

162. Compoziție, gouche	0.54	m	x	0.70	m
-------------------------	------	---	---	------	---

CAMIL RESSU

Uleiuri

163. Portretul lui Luchian	(pânză)					
164. Portretul lui K. H. Zambacian	"	1.00	m	x	0.81	m
165. Portretul lui Ionel fiul artistului	(carton)	0.48	"	x	0.36	"

Desene

166. Portretul D-nei Bogdan Pitești		0.34	m	x	0.25	m
167. Nud		0.63	"	x	0.48	"
168. Nud		0.61	"	x	0.48	"
169. Portretul D-nei Bogdan Pitești	(peniță)	0.15	"	x	0.20	"
170. Studiu	(creion)	0.18	"	x	0.24	"
171. Studiu,	"	0.18	"	x	0.24	"
172. Studiu,	"	0.17	"	x	0.21	"

M. SEVASTIAN

173. Nud (pânză) 0,50 m x 0,40 m

JEAN AL. STERIADI

Uleiuri

174. Pelsaj din Cassis (pânză) 0,77 m x 0,50 m

175. Pelsaj din Clșmigiu (carton) 0,65 „ x 0,51 „

EUSTAȚIU STOENESCU

176. Natură moartă (carton) 0,44 m x 0,69 m

PETRE SUȚEANU

Ulei

177. Nud (pânză) 0,42 m x 0,50 m

FR. ȘIRATO

Uleiuri

178. Pelsaj din Balcic (carton) 0,46 m x 0,55 m

179. Femele în bluză roșie „ 0,55 „ x 0,45 „

G. TĂTTĂRESCU

desen

180. Studiu 0,57 m x 0,32 „

I. THEODORESCU-SION

Uleiuri

181. Portretul d-nei Sion (pânză) 0,39 m x 0,47 m

182. Țăran (carton) 0,17 „ x 0,22 „

183. Vloara lui Zambacu (pânză) 0,46 „ x 0,55 „

N. N. TONITZA

Uleiuri

184. Portretul lui Gala Galaction	(pânză)	0.78 m x 0.70 m
185. Nud pe fond decorativ	"	0.51 " x 0.60 "
186. Copil în roșu cetind	"	0.51 " x 0.60 "
187. Nina în interior verde	"	0.51 " x 0.60 "
188. Femeia în interior compo- ziție	"	0.51 " x 0.60 "
189. Katusa Lipoveanca	"	0.56 " x 0.42 "
190. Portretul lui Milică Mohor	"	0.60 " x 0.51 "
191. Nud de adolescentă șezând	"	0.66 " x 0.40 "
192. Țărancă cu copil în brațe	"	0.70 " x 0.50 "

Desene, aquarelă

193. Femele (laviu)	0.15 " x 0.29 "
194. În așternut (crelon colorat)	0.18 " x 0.25 "
195. Manicure (tuș)	0.17 " x 0.25 "
196. Femele șezând, (d. colorat.)	0.17 " x 0.22 "
197. Nud, (sepia)	0.18 " x 0.30 "

SIRARPI TOROSIAN

Ulei

198. Nud	(pânză)	0.93 m x 0.67 m
----------	---------	-----------------

I. ȚUCULESCU

Ulei

199. Pelsaj	0.56 m x 0.48 m
-------------	-----------------

GH. VÂNĂTORU

200. Natură moartă	(pânză)
--------------------	---------

MĂRINESCU VÂLSAN

Uleiuri

201. Pelsaj din Argeș	(pânză)	0.71 m x 0.52 m
202. Pelsaj din Argeș	"	0.63 " x 0.42 "
203. Pelsaj din Argeș	"	0.56 " x 0.66 "

S C U L P T U R A

CONST. BARASCHI

1. Nud (bronz)

AL. CĂLINESCU

2. Bustul d-nei V. Călinescu

MAC CONSTANTINESCU

3. Cap (marmoră)

O. H A N

4. Omul primitiv (bronz)
5. Nud "
6. Nud "
7. Nud "
8. Fetița cosând "
9. Eminescu "
10. Sărutul "
11. Elegie "
12. Elegie "
13. N. Iorga "
14. Arcarul "
15. Bustul d-nei Claudia Millan "
16. Ionel Teodoreanu "

I. J A L E A

17. Nud (plătră)
18. Studiu antic (bronz)

CORNEL MEDREA

19. Michel Angelo (bronz)
20. Nud (marmoră)

21. Nud	(bronz)
22. Portretul lui Theodorescu-Sion	"
23. Refugiata	"
24. Soldat	"
25. Studiu pentru Michel Angelo	"
26. Cap de expresie	"
27. Studiu, nud	"
28. Basorelief compoziție	"
29. Nud	(gips)
30. Maternitate	(piatră)

D. PACIUREA

31. Bustul d-nei Bogdan-Pitești

MILITA PETRAȘCU

32. Nud	(bronz)
33. Studiu	"
34. Basorelief: Leda	"
35. Nud	"

ELENA SEROVA

36. ⁹Figurină

FR. STORCK

37. Cap	(bronz)

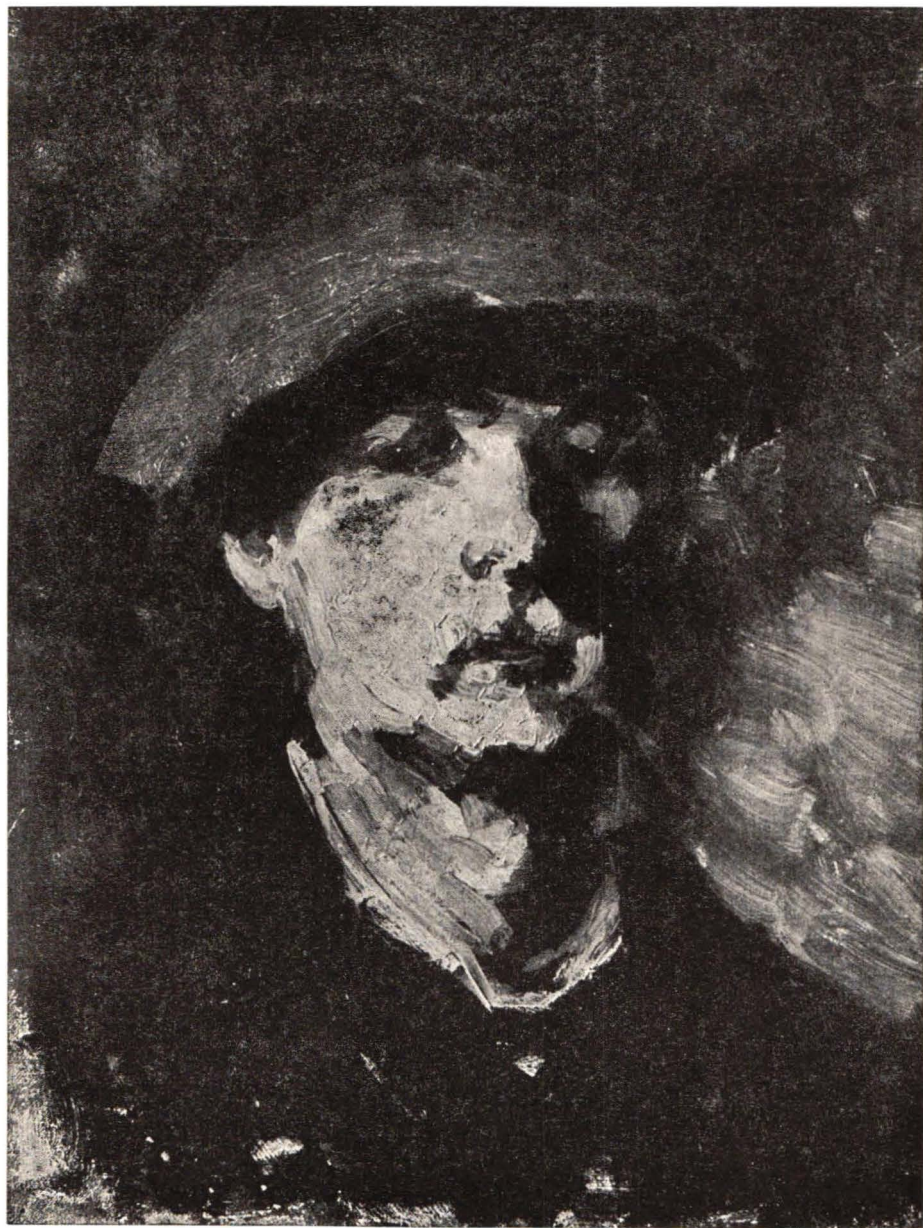
ION VLASIU

38. Studiu	(marmoră)

R E P R O D U C E R I

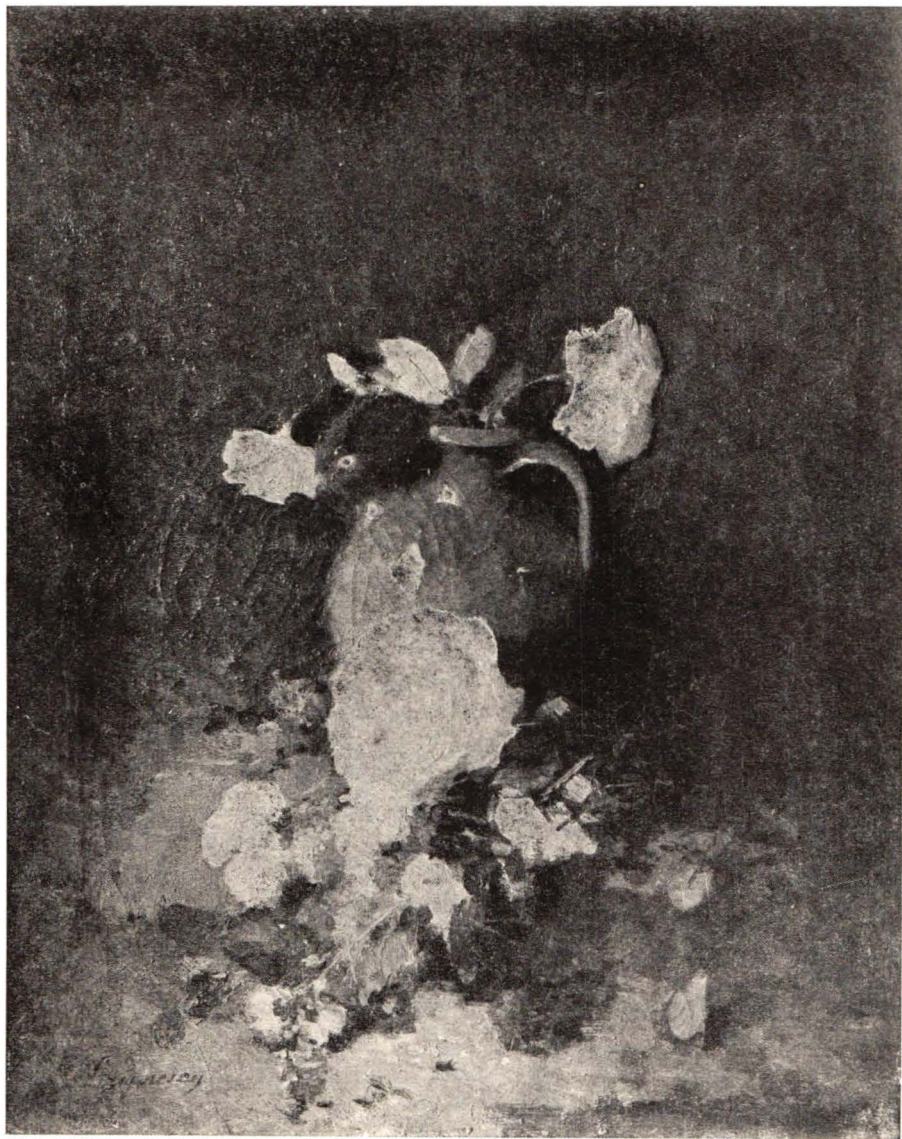

Nicolae Grigorescu

Autoportret

Niculae Grigorescu

Flori

Niculae Grigorescu

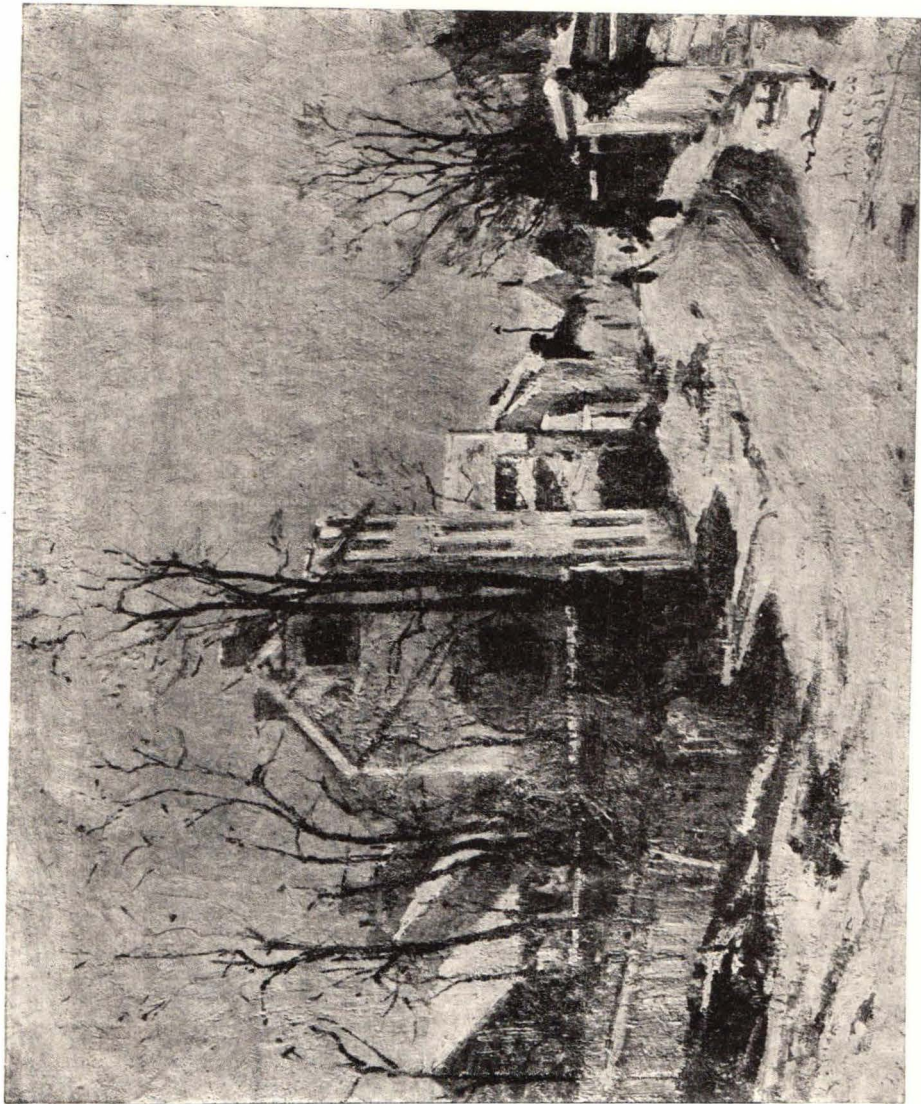
In pădurea dela Fontainebleau

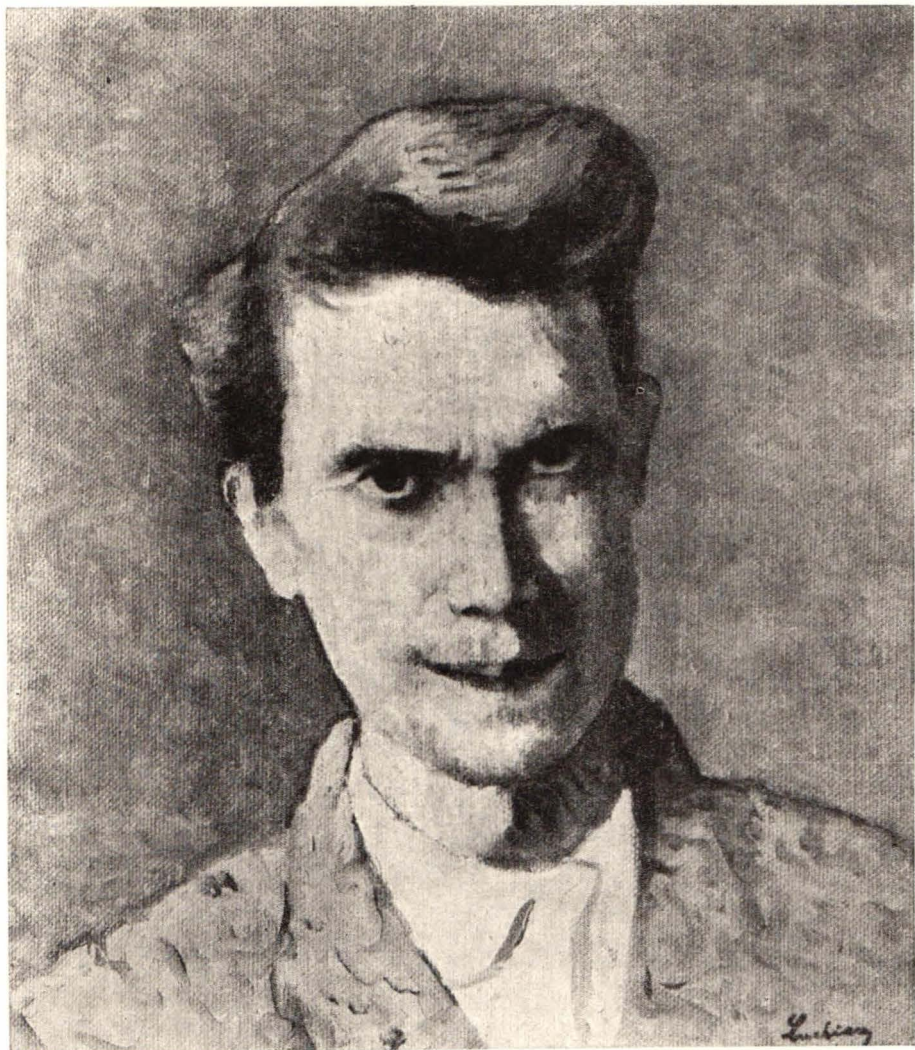
Ion Andreescu

Margene de sat

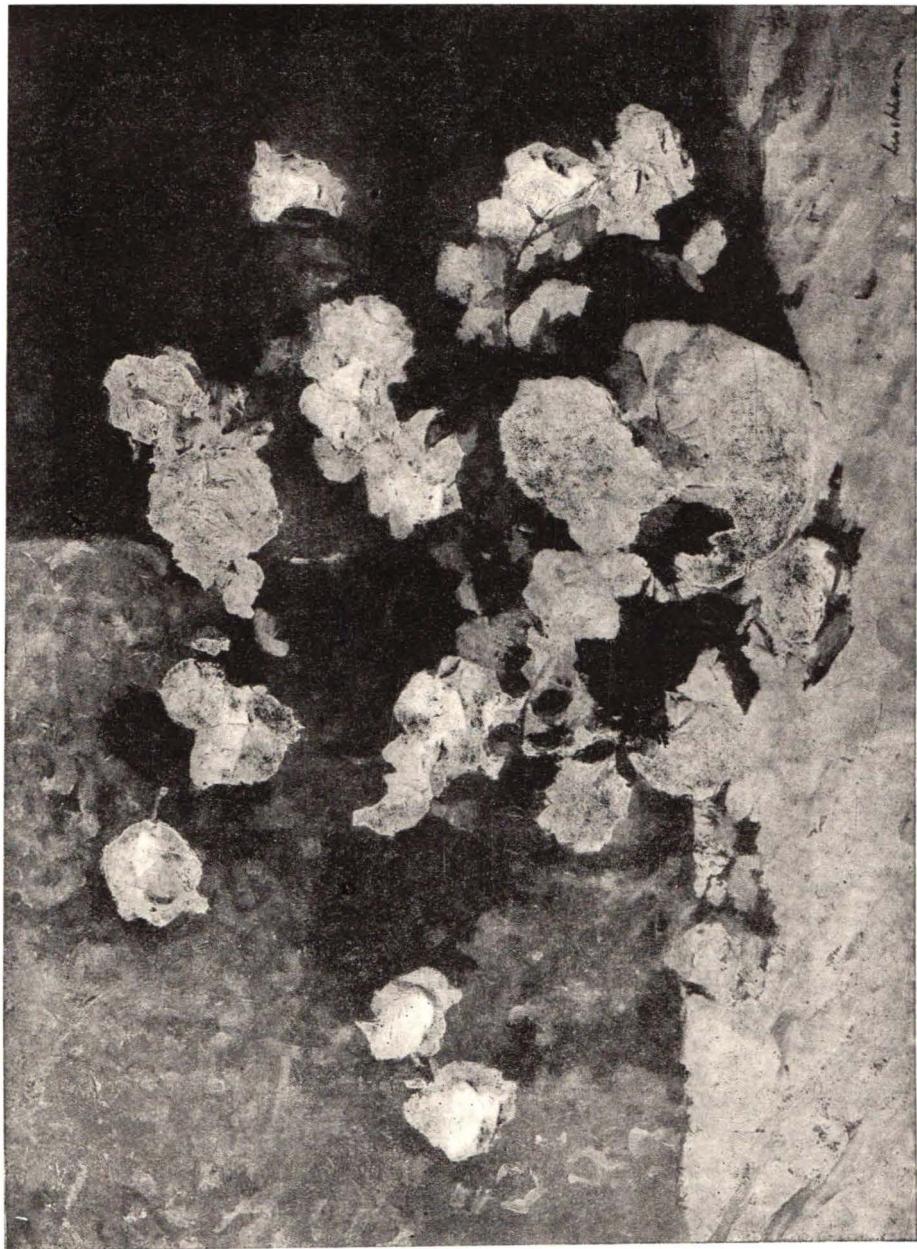
Ion Andreescu

Iarna la Barbizon

Ștefan Luchian

Autoportret

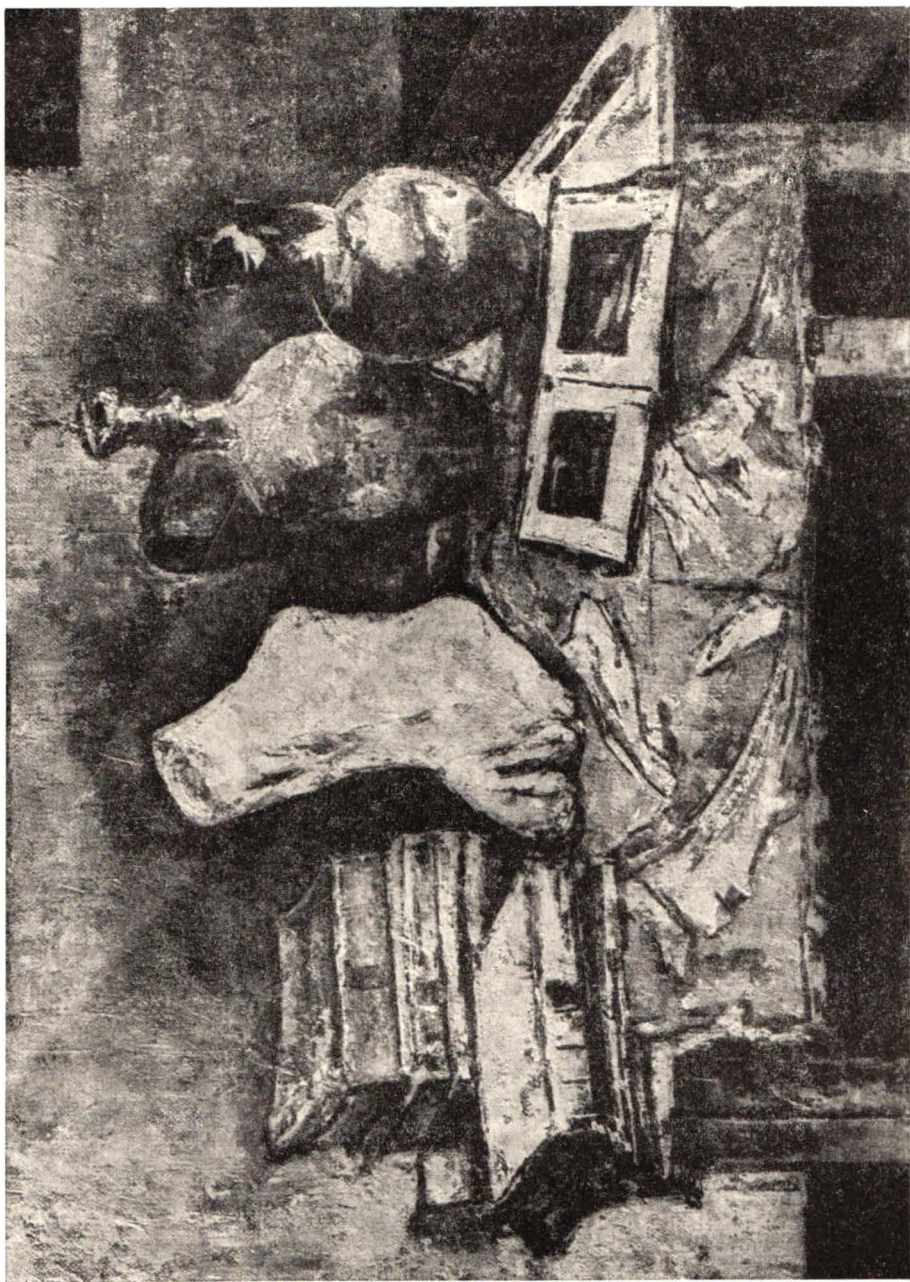
Ștefan Luchian

Lăutul copilului

George Petrașcu

Autoportret

George Petrașcu

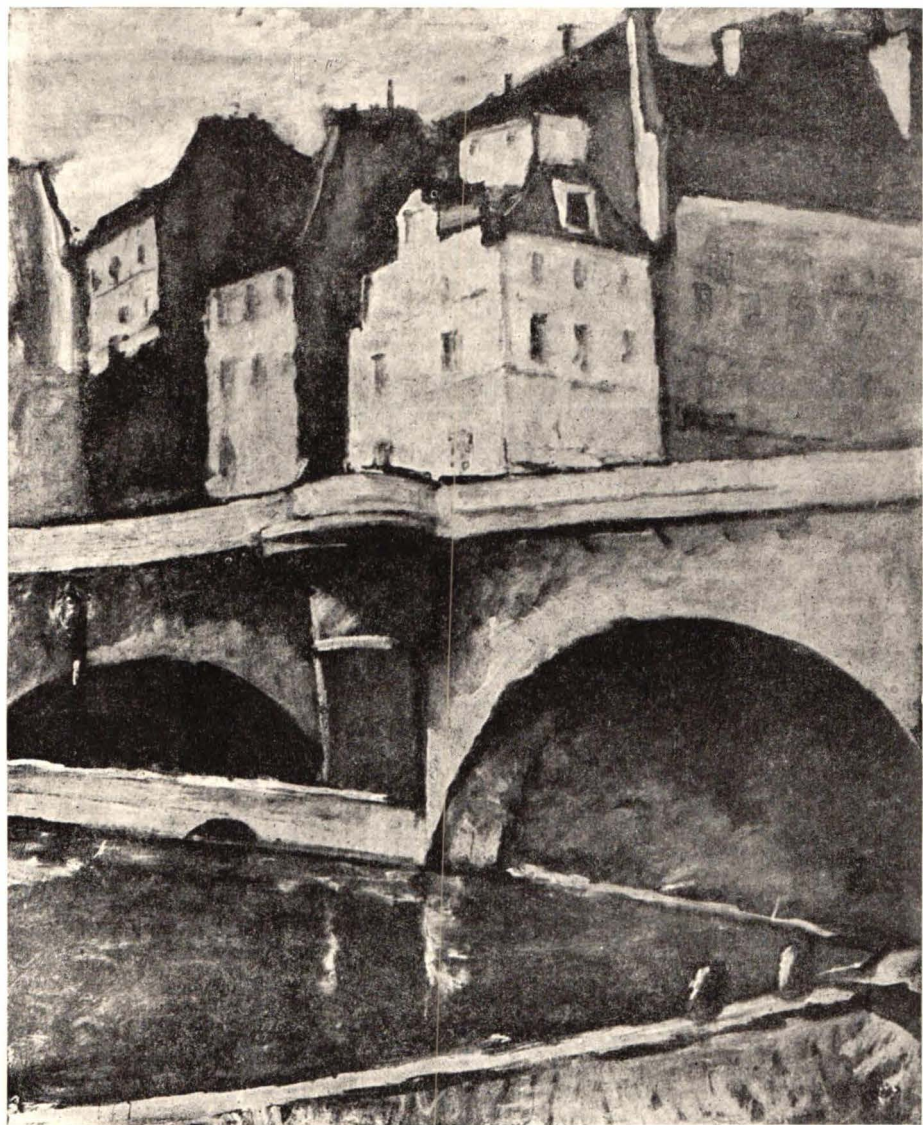
Natură moartă

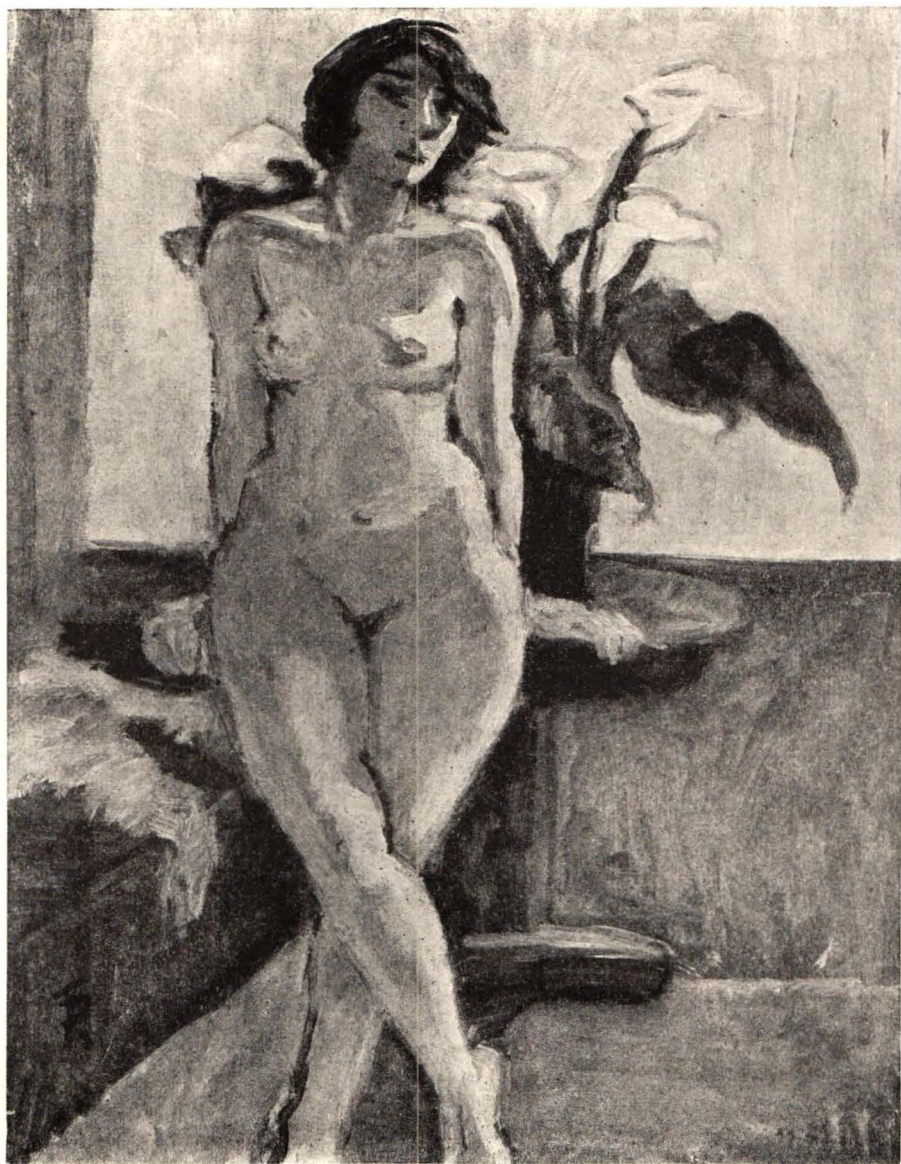
Theodor Pallady

Chimono-ul galben

Theodor Pallady

Pont-Neuf

Theodor Pallady

Nud în picioare

I. Teodorescu-Sion

Profil

I. Teodorescu-Sion

Vioara lui Zambacu

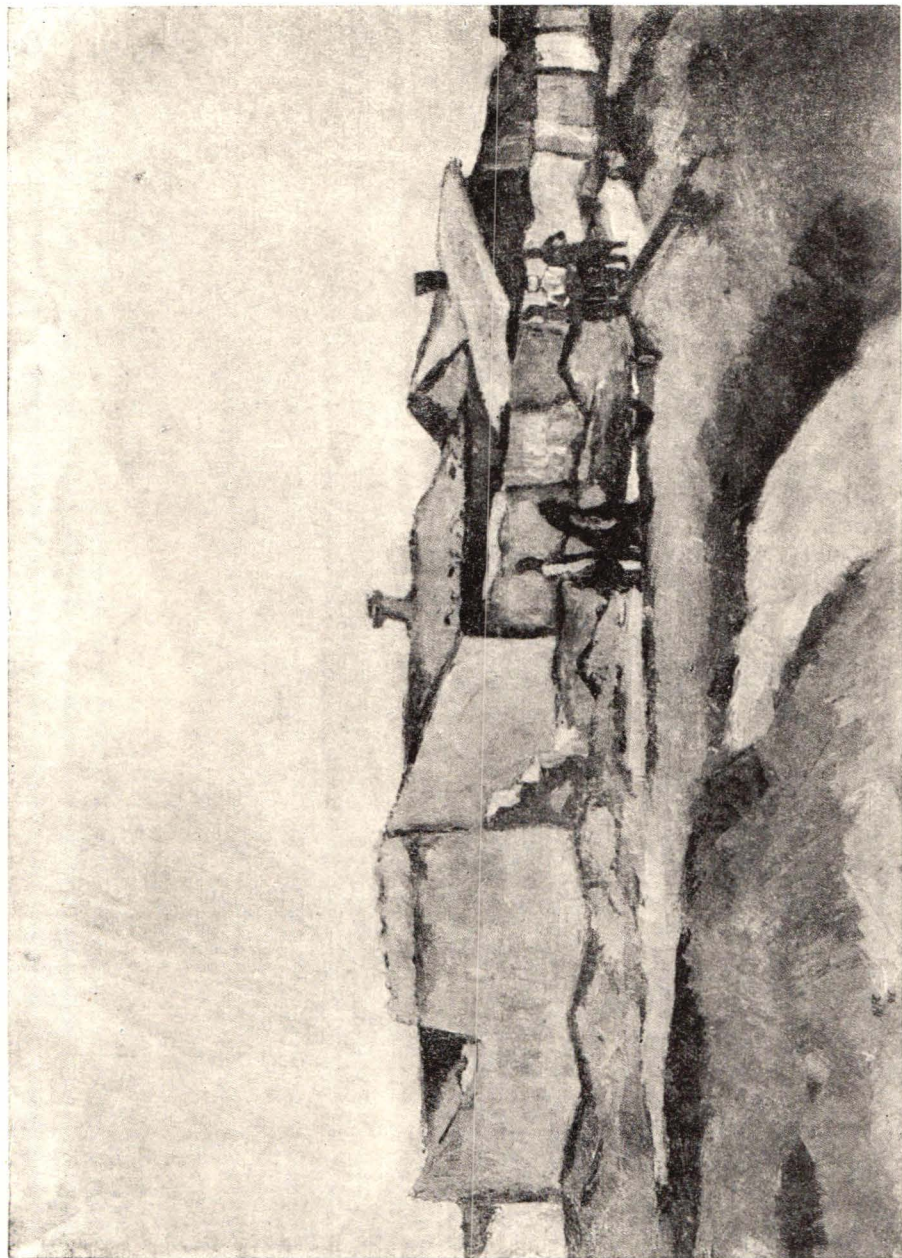
Camil Răssu

Portret

Camil Ressu

Compoziție

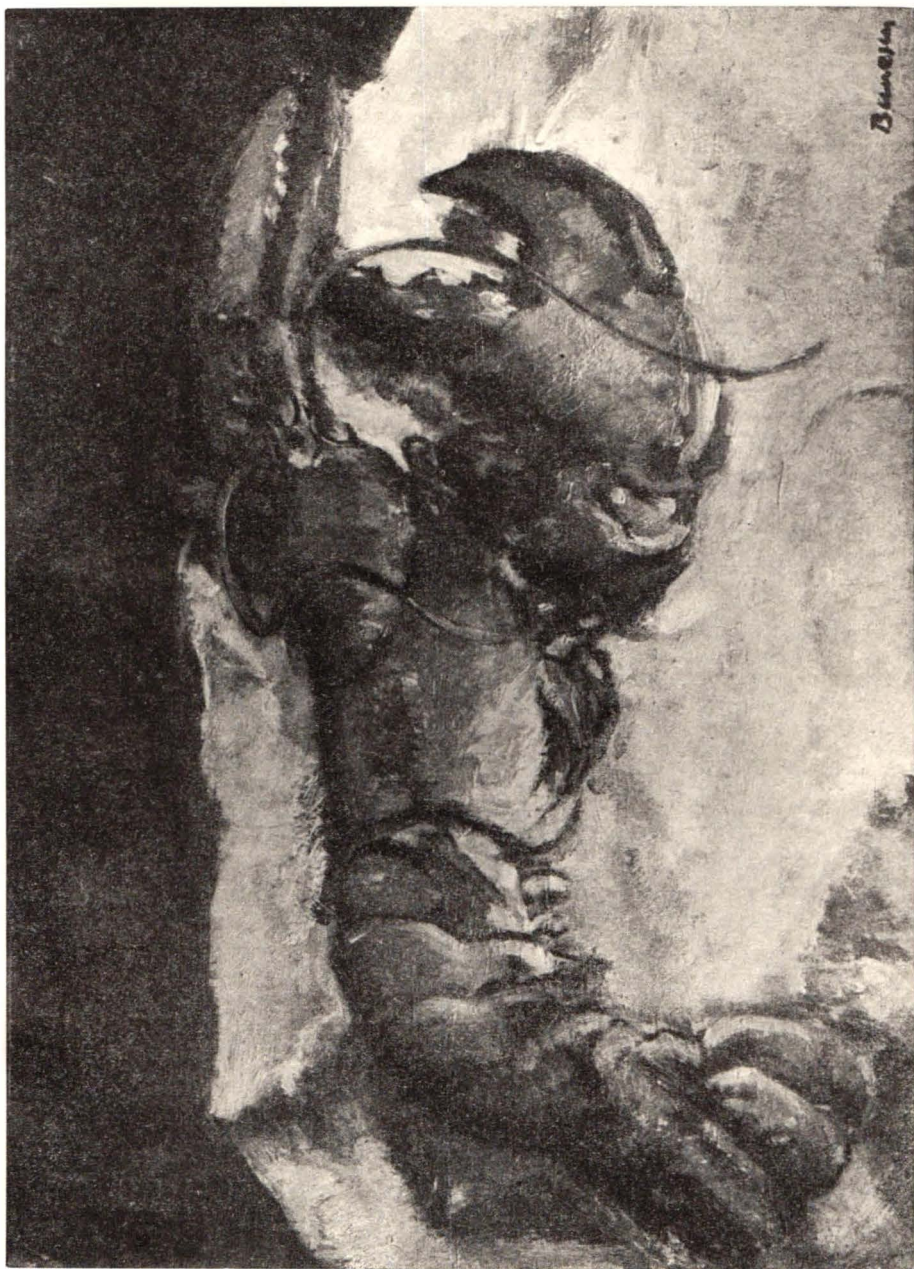
Iser

Nud

Francisc Șirato

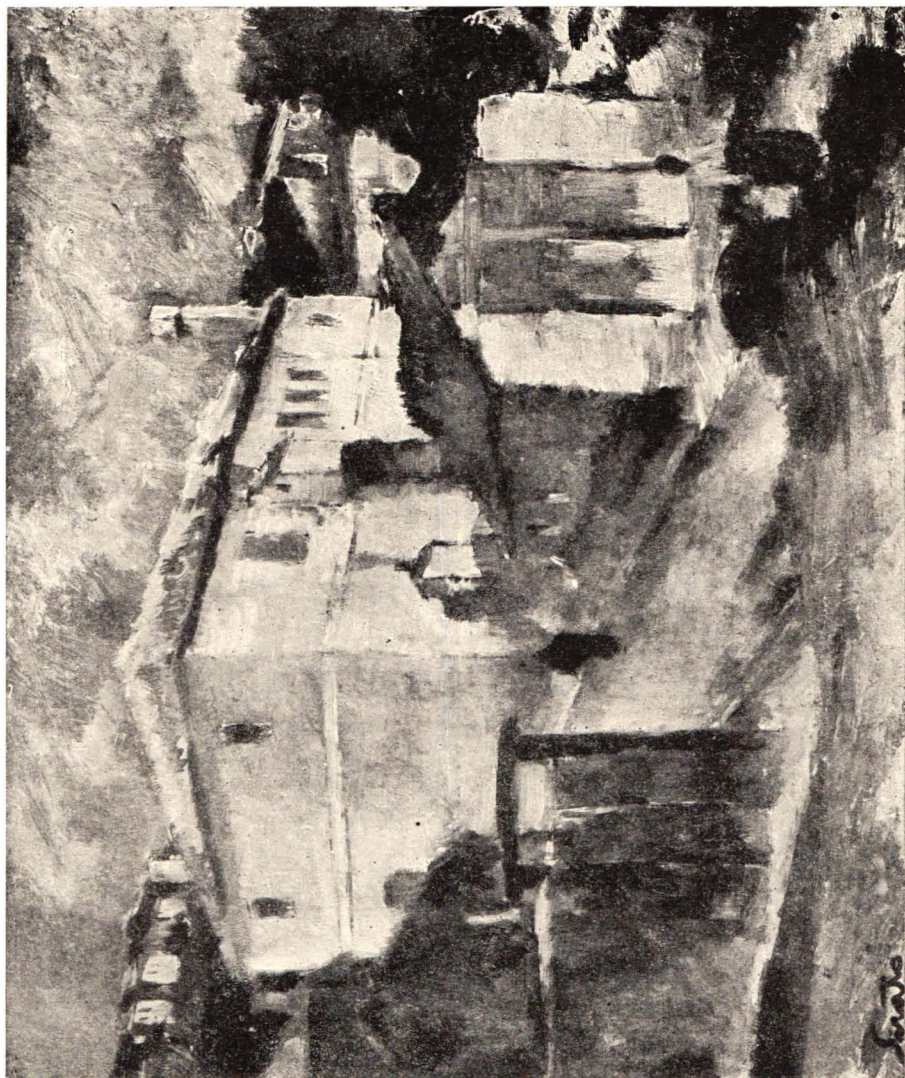
Femeie în roșu

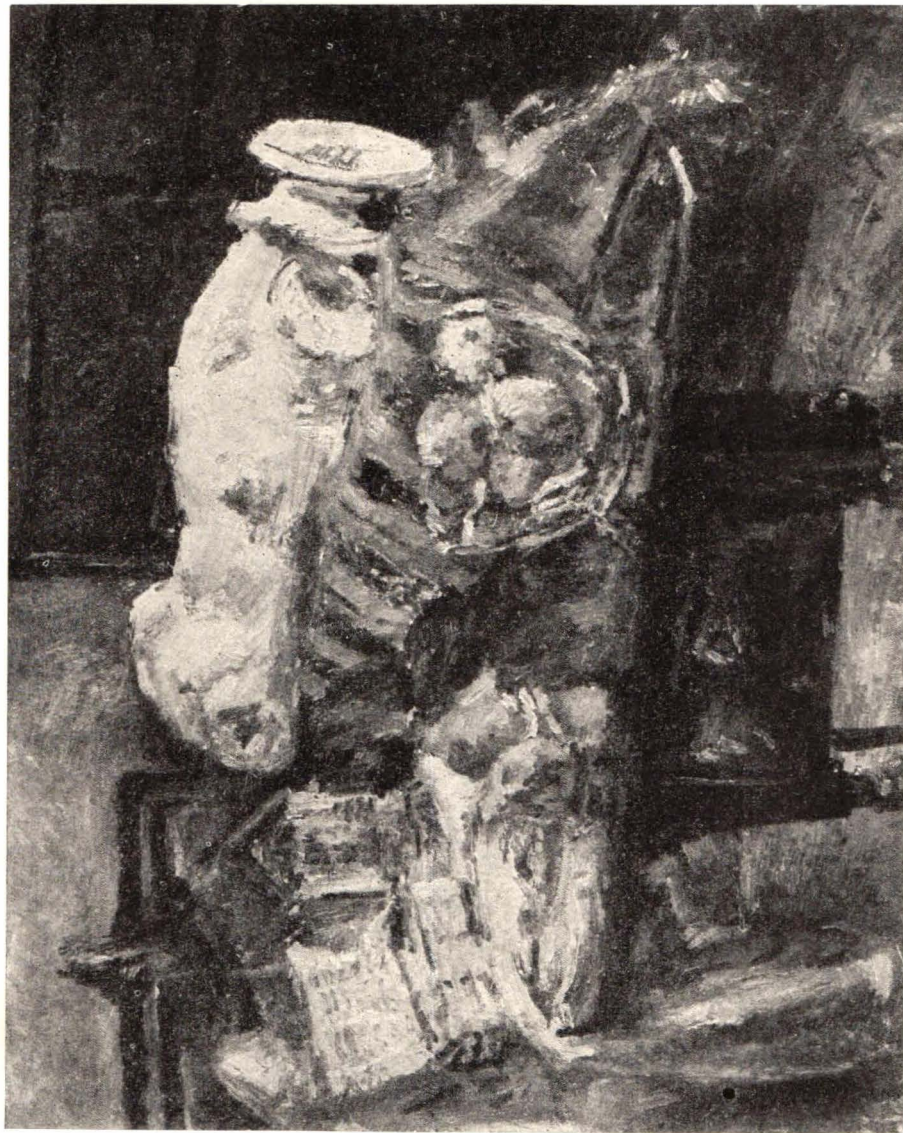
N. N. Tonitza

Copil în verde

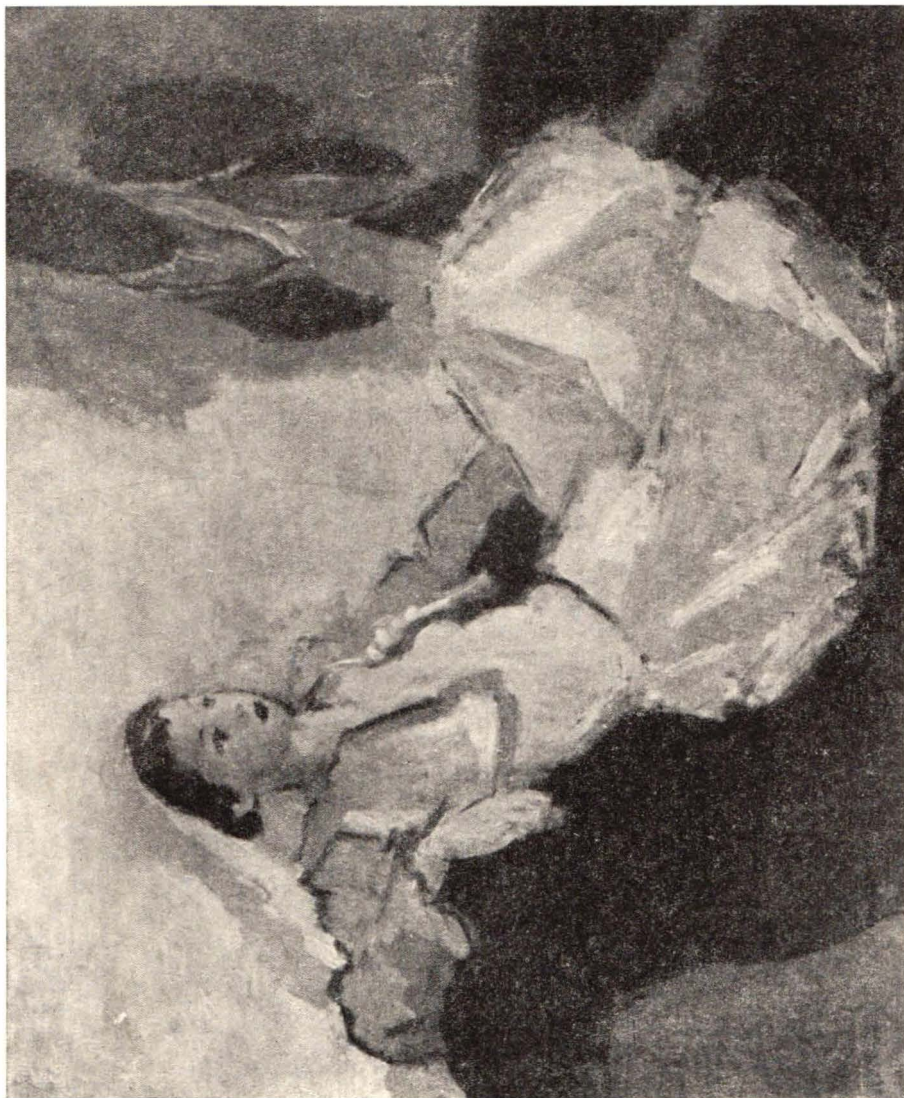
Francisc Șirato

Casa roză, Balcic

Natură moartă

Lucian Grigorescu

Henri H. Catargi

Odaliscă

Alexandru Ciucurencu

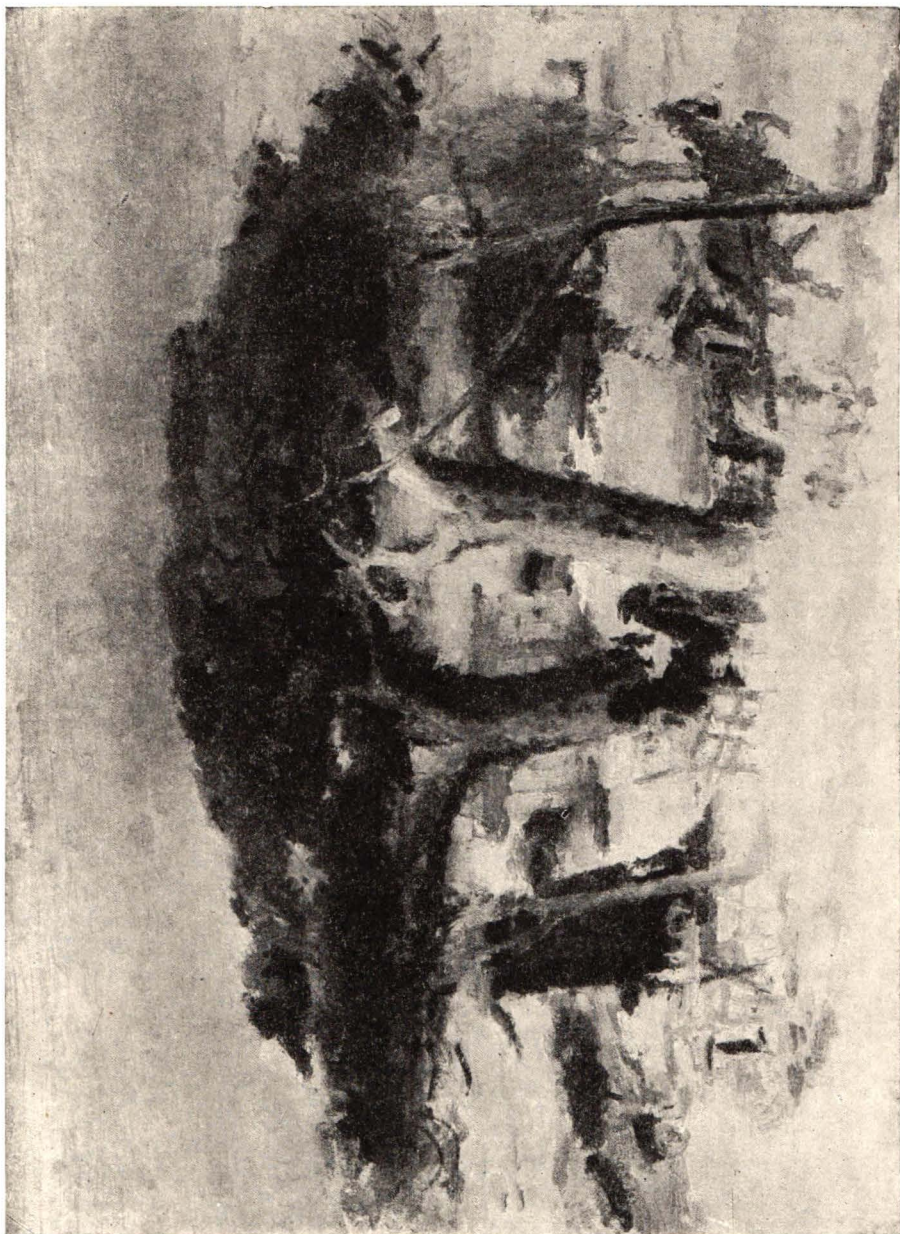
Femea în interior

Petre Iorgulescu-Yor

S. Mütznier

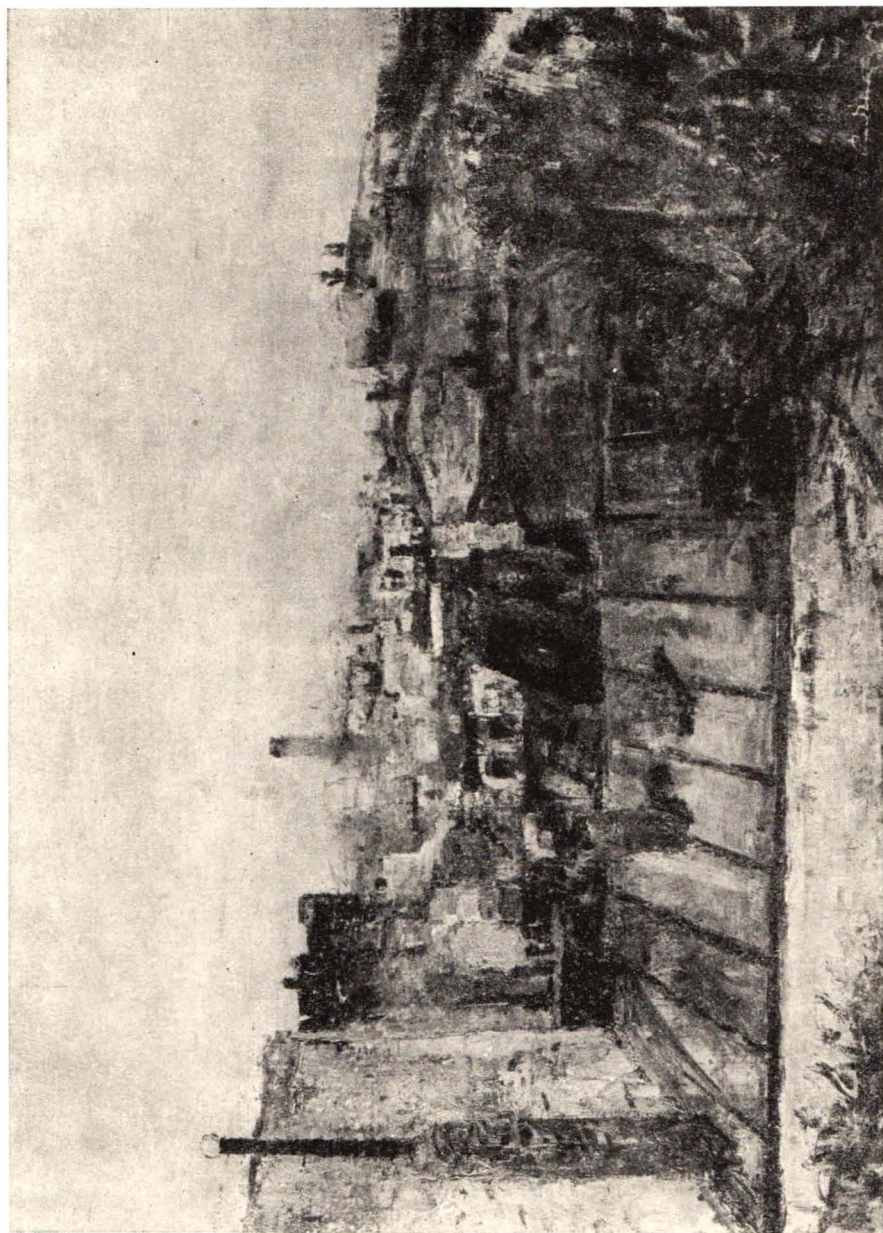
Ștefan Constantinescu

Peisagiu din Corfu

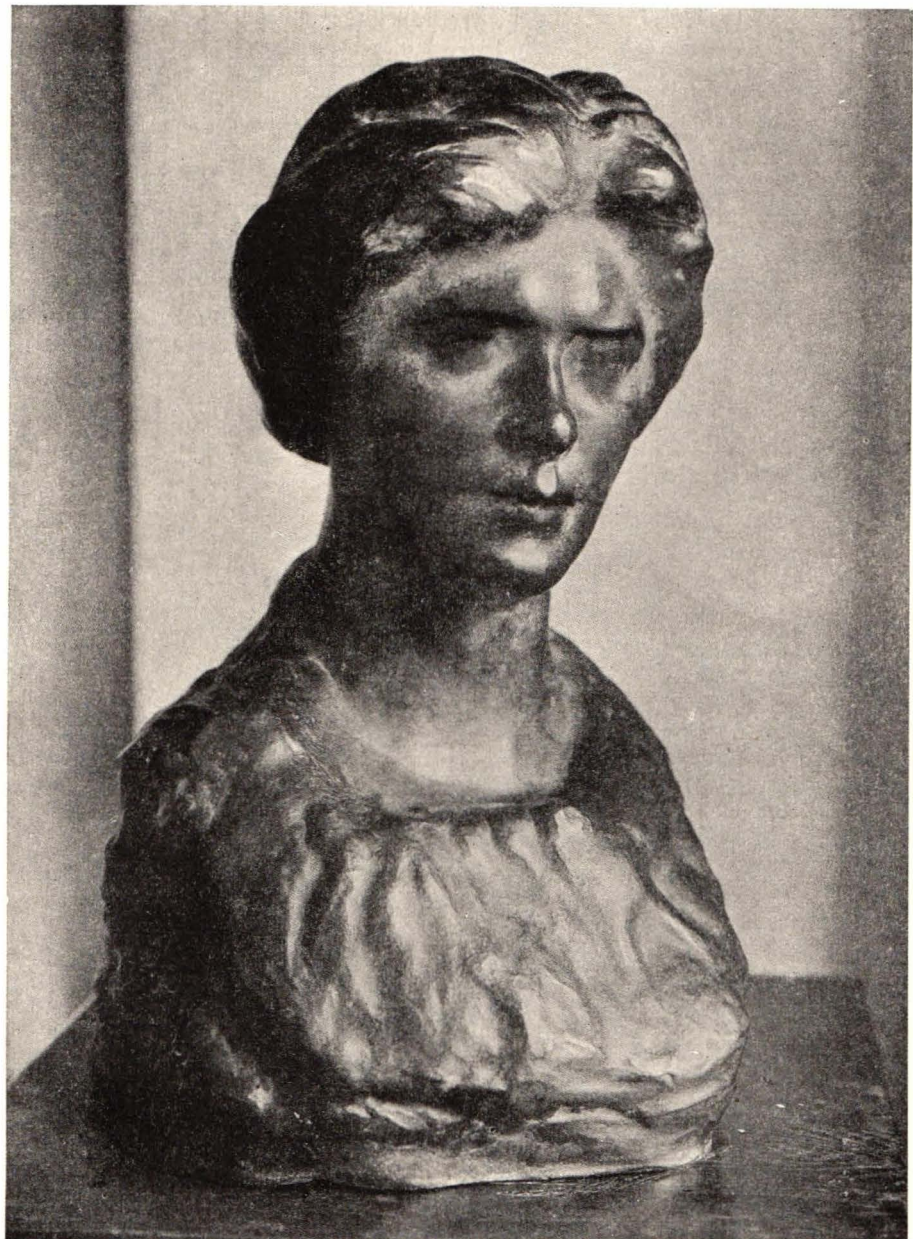

Micaela Eleutheriade

Natură moartă

Alexandru Padina

Dumitru Paciurea

Portret

O. Han

Elegie

O. Han

Bustul D-nei C. M.

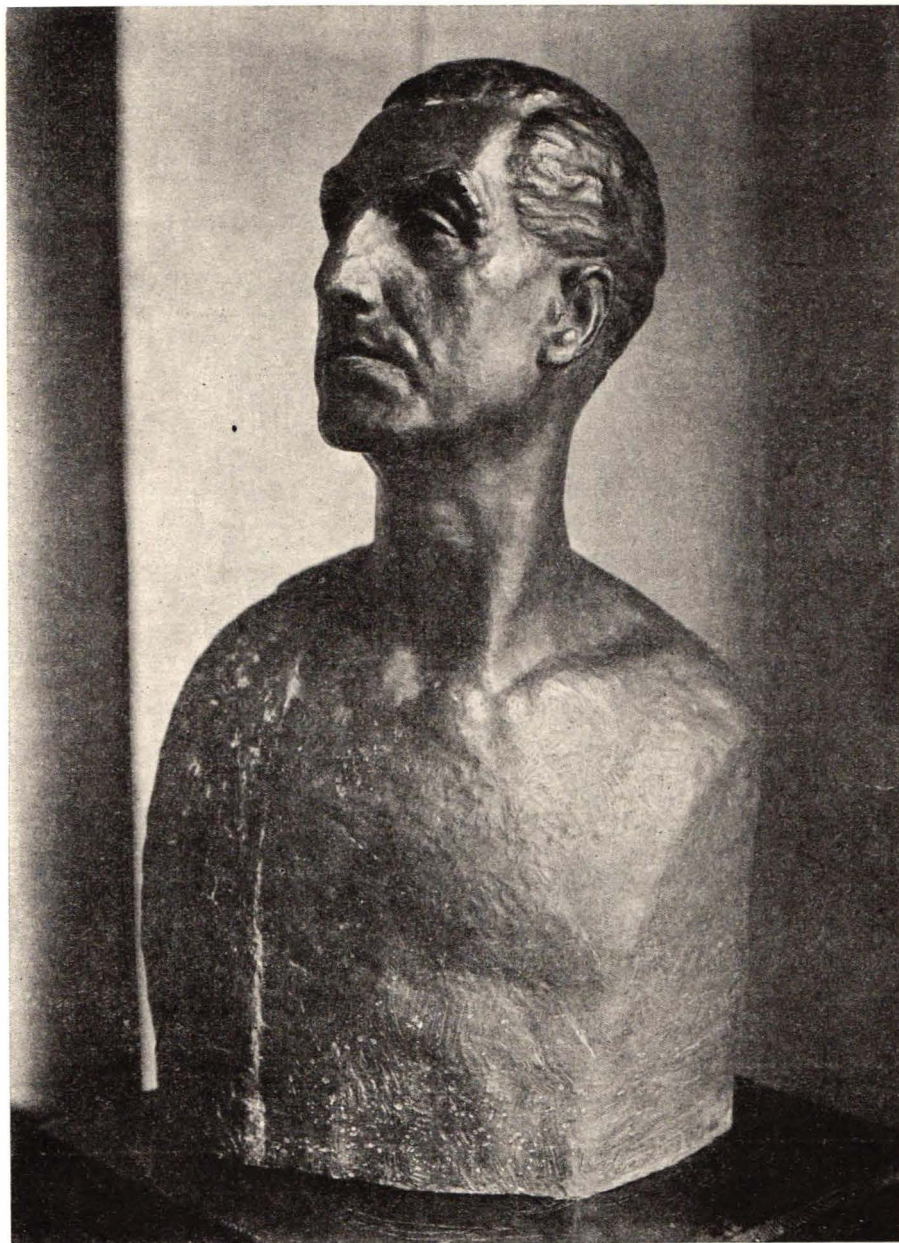
O. Han

Capul scriitorului I. T.

Cornel Medrea

Tors

Cornel Medrea

Bustul Pictorului Teodorescu-Sion

Cornel Medrea

Refugiata

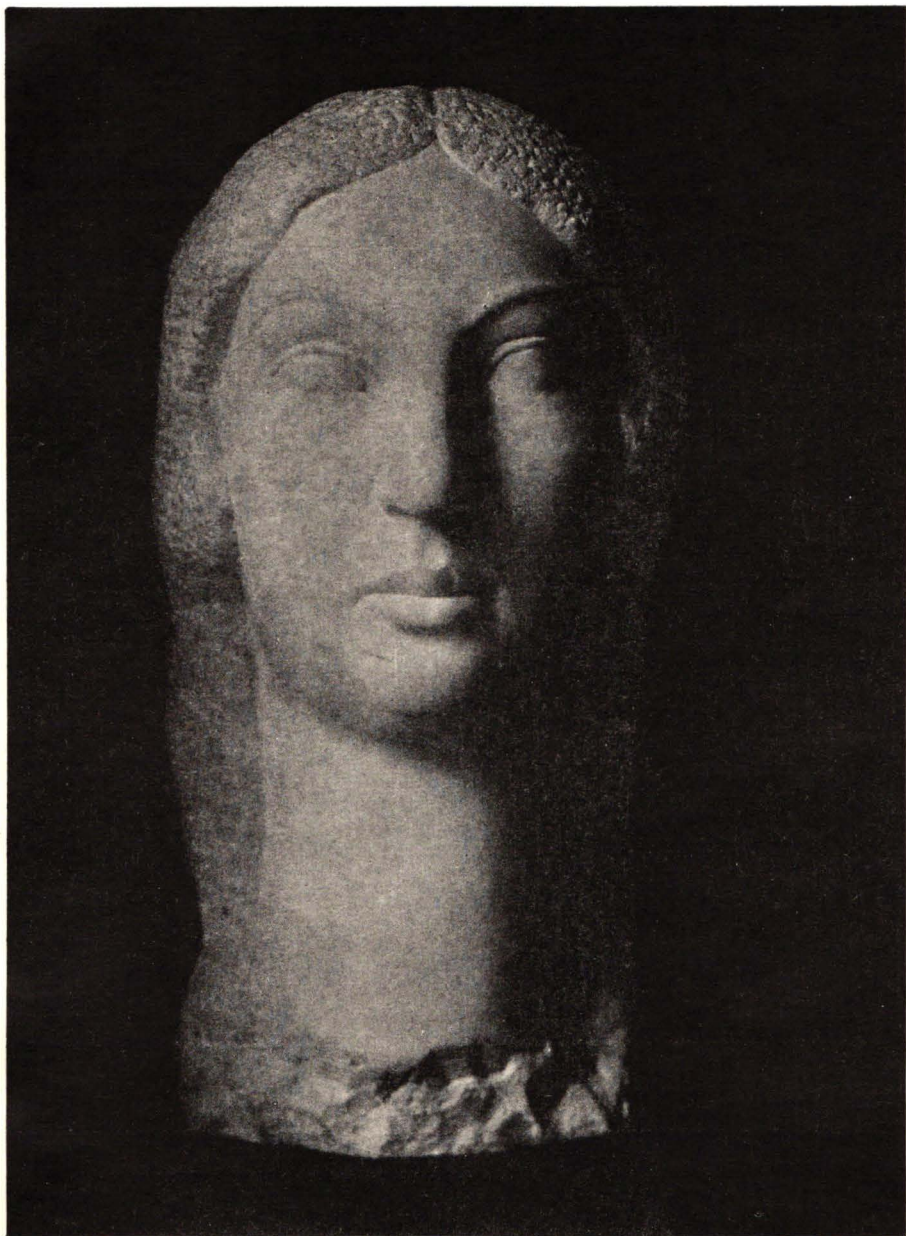
Ion Jalea

Statuetă

Frederic Storck

Cap

Mac Constantinescu

Cap

**FOTOGRAFIILE
LA FOTO-TEHNICA
N. ȚAȚU**

Milița Petrașcu

Nud

MONITORUL OFICIAL ȘI
IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI — 1940

IMPRIMERIILE
V E R I T A S,
BUCUREȘTI,
SPLAIUL UNIRII, 173
Reg. Com. 244/936.

25 lei